



University of  
Sistan and Baluchestan



Association of Geography  
and Planning  
of Border Areas of Iran

## Identifying and Prioritizing Sports Tourism Indicators in the Development of National Security in Iraq

Reza Al-Saadi<sup>1</sup>, Esmail Vaysia<sup>2✉</sup>, Amin Khatibi<sup>3</sup>, Mehdi Seyfoorian<sup>4</sup>

1. M.A. Student, Department of Sport Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.  
E-mail: redhaaalsaade@gmail.com
2. Assistant Professor, Department of Sport Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.  
✉ E-mail: vaysia@scu.ac.ir
3. Associate Professor, Department of Sport Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.  
E-mail: A-khatibi@scu.ac.ir
4. Assistant Professor, Department of Sport Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.  
E-mail: seyfoorian@scu.ac.ir

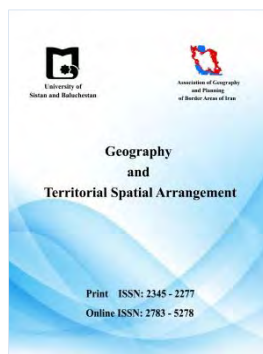


**How to Cite:** Al-Saadi, R; Vaysia, E; Khatibi, A; & Seyfoorian, M. (2025). Identifying and Prioritizing Sports Tourism Indicators in the Development of National Security in Iraq. *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 15 (56), 169-174.

**DOI:** <http://dx.doi.org/10.22111/GAII.2025.52178.3292>

**Article type:**  
Research Article

**Received:**  
27/05/2025  
**Received in revised form:**  
09/06/2025  
**Accepted:**  
12/06/2025  
**Publisher online:**  
15/06/2025



### ABSTRACT

This research aims to identify and prioritize key indicators of sports tourism for the development of national security in Iraq. Recognizing the potential role of sports tourism across various economic, social, political, and security dimensions of a country, this study seeks to pinpoint the most important indicators in the Iraqi national context and prioritize them based on their impact. The study employed a mixed-methods approach (qualitative-quantitative). In the qualitative phase, initial indicators were identified through interviews with experts and specialists in tourism, sport, and national security in Iraq. The quantitative phase utilized the SIWES method, a multi-criteria weighting approach, to weight and prioritize the identified indicators based on expert opinions. The statistical population for this research included experts, university professors, managers, and specialists active in the fields of sports tourism, national security, and policymaking in Iraq. The qualitative sample was selected through purposive sampling, while the quantitative sample was chosen using judgmental sampling. The results indicate that in developing Iraq's national security through sports tourism, indicators such as strengthening social stability and creating employment hold the highest importance. However, leveraging this capacity to improve the country's international image faces weaknesses. At the sub-indicator level, factors related to sports diplomacy and creating positive experiences for foreign tourists are prioritized, while the development of infrastructure and public services faces challenges that require attention and investment.

### **Keywords:**

Tourism, Sports Tourism, National Security, SIWES Method, Iraq.



© the Author(s).

**Publisher:** University of Sistan and Baluchestan

## Extended Abstract

### Introduction

Tourism is the largest and most prosperous industry in the world. In the present era, this industry is considered the key to the economy in most countries of the world, especially the third world; to the extent that in these countries, tourism has been prioritized over other development programs. Over the past 30 years, despite major oil shocks, wars, exchange rate fluctuations, and other major economic events, this industry has grown one to two percent faster than the global economy and is predicted to become the most important global industry by the middle of the current century. This industry is not only known as a significant source of income for countries, but also plays an important role in creating job opportunities, stimulating economic growth, and developing infrastructure, and many countries look to tourism as a key driver for their industrial and structural progress. One of the important and significant sectors that has the potential to become a cross-sectoral issue in the tourism industry is sports. Therefore, despite the importance of sports tourism in international relations, one of the important factors that has been considered in sports tourism is the issue of national security, which in today's world there is a close relationship between sports tourism and national security, and the scope of sports tourism as a socio-cultural category has affected the field of politics, national security, social security, foreign policy and even international relations. In this regard, by addressing the potential of tourism, especially sports tourism, to attract capital and create employment, it can be argued that the development of these sectors helps strengthen the national economy. A stronger economy, in turn, provides more resources for investment in national security, including critical infrastructure, defense technologies and the welfare of citizens. In addition, hosting major tourism and sports events can improve the international image of the country and strengthen diplomatic relations, which also indirectly contributes to national security. Ultimately, creating a sense of national pride and social cohesion through the success of sporting events and the development of sports tourism can lead to a stronger and more united society that is more resilient to internal and external threats. Despite its rich history and geographical diversity, Iraq has great potential in sports tourism (water, mountain, mixed and event). The development of this sector requires investment, improved security and marketing. Sports tourism can contribute to economic prosperity, job creation, strengthening social stability and national security in Iraq; but security challenges require identifying the key components affecting it in order to develop national security.

### Study Area

The study area is the country of Iraq in the Middle East region and in Southwest Asia with 45,504,500.

### Material and Methods

The present study has a mixed and multifaceted approach. It is qualitative-quantitative in nature of the data, applied in terms of purpose, and descriptive in terms of data collection. To achieve the research objectives, a questionnaire based on the Likert scale was used to collect data, and the SIWES method was used to weight the criteria and finally for ranking. The aim of the SIWEC method is to simplify the process of weighting the criteria. This method allows decision-makers to evaluate the criteria without comparing or ranking them with just a simple scoring.

### Result and Discussion

In this study, using a literature review and background of research, sports tourism indicators in the development of national security in Iraq were identified, then a questionnaire was distributed to 30 people to localize the factors. Analysis of the weight of the sub-indices shows that in the field of sports tourism and the development of national security in Iraq, hosting sports events on changing the attitude of international organizations and other countries towards the security of the country (RF3) with a score of 0.07284, the number and quality of sports and tourism cooperation with other countries (RF4) with a score of 0.07019, and the number of foreign sports tourists and their satisfaction with the experience of traveling to the country (RF2) with a score of 0.06272 have ranked first to third, respectively. These sub-indices all belong to the index of promoting the country's positive image at the global level and, in general, the dimension of improving international image and foreign relations (R). This finding indicates the significant importance of the political dimension in utilizing sports tourism for the development of national security in Iraq. In other words, success in attracting international events, developing international cooperation in the field of sports and tourism, and creating positive experiences for foreign tourists plays a key role in improving Iraq's global image and, consequently, strengthening its national security. In contrast, the sub-indices of the number and quality of sports spaces in vulnerable and marginalized areas (SN10) with a score of 0.00182, the reduction in security incidents related to

sports tourists (IS8) with a score of 0.00206, and the acceptance of youth in sports and recreational programs as alternatives to risky behaviors (SN9) with a score of 0.00217 have the lowest weight and are ranked last. This indicates a weakness in the development of infrastructure and public services related to this industry in Iraq.

### Conclusion

The results of this study showed that in developing Iraq's national security through sports tourism, the indicators of strengthening social stability and creating employment are of the highest importance. However, the use of this capacity to improve the country's international image is weak. At the sub-indicators level, factors related to sports diplomacy and creating a positive experience for foreign tourists are prioritized, while the development of infrastructure and public services faces challenges that require attention and investment.

**Key words:** Tourism, Sports Tourism, National Security, SIWES Method, Iraq.

### References

Abd Ali, A.S. (2021). An analysis of the challenges of developing sports tourism in Iraq, Master's thesis, supervised by Mehdi Isfahani and Hassan Fahim Devin, Imam Reza International University, Faculty of Literature and Humanities. (*In Persian*).

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/ac62ab9b1997b02a4b2193e9743404c3/fulltext>

Aghili, A., & Aroufzad, Sh. (2023). Explaining the components of the sports tourism development model: A sociological perspective approach to the city of Isfahan, *Sociological Studies in Sport*, 3(1), 59-74. (*In Persian*).

Doi: 10.30486/4s.2022.1972127.1077.

Al-Aziz, A. (2019). Designing a model for developing sports tourism in Iraq, Master's thesis, supervised by Ms. Dr. Masoumeh Kalateh-Sifari, University of Mazandaran, Faculty of Sport Sciences. (*In Persian*).

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/b93ab5354d81bc4e71b767938f38047b/fulltext>

Amalu, T., Oko, U., Igwe, I., Ehugbo, U., Okeh, B., & Duluora, E. (2021). Tourism industry effects on socio-cultural activities of host communities: evidence from Cross River State, Nigeria. *GeoJournal*, 86, 1691-1703.

<https://link.springer.com/article/10.1007/s10708-020-10151-1>

Bahmani, M., Saboonchi, R. and shariati Feizabadi, M. (2022). Sport and empowering the national security (Case study: security-sports threats of the Zionist regime). *Journal of Political Knowledge*, 18(1), 27-54. (*In Persian*).

Doi: 10.30497/pkn.2022.241695.2892

Behzad Basirat, M. & Sharqi, T. (2019). The role of local indigenous sports on sustainable development and tourist attraction in the village, International Conference on New Horizons in Sports and Health Sciences, Tehran (*in Persian*).

<https://civilica.com/doc/884045/>

Chen, Z., Li, S., Wu, Q., Wu, Z., & Xin, S. (2023). The decision-making determinants of sport tourists: a meta-analysis. *Current Issues in Tourism*, 26(12), 1894-1914.

<https://doi.org/10.1080/13683500.2022.2077175>

Chersulich Tomino, A., Peri'c, M., & Wise, N. (2020). Assessing and considering the wider impacts of sport-tourism events: A research agenda review of sustainability and strategic planning elements. *Sustainability*, 12, 4473.

<https://doi.org/10.3390/su12114473>

Darmawan, R., Abidin, J., & Widyaningsih, H. (2022). "Development of Water Sport Tourism Based on Sustainable Tourism in Pramuka Island, Thousand Islands DKI Jakarta". In 5th International Conference on Sport Science and Health (ICSSH 2021), 45, 153-157. Atlantis Press.

DOI:10.2991/ahsr.k.220203.026

- Djohan, M. I., Hazisma, S., & Fitriansyah, Y. D. (2021). Analysis of Sport Tourism Development on Tourism Attractions in Lubuk Linggau, South Sumatra. *Journal Hotspot*, 1(1), 35-45.  
<http://journal.poltekipar-palembang.ac.id/index.php/jh/article/view/17>
- Duglio, S., & Beltramo, R. (2017). Estimating the economic impacts of a small-scale sport tourism event: The case of the Italo-Swiss mountain trail CollonTrek. *Sustainability*, 9(3), 343.  
<https://doi.org/10.3390/su9030343>
- Gusma, E. M., Wahab, Z., & Hanafi, A. (2020). "The Effect of Brand Equity and Brand Resonance on Tourist Decisions Visiting the 2018 Asian Games Legacy of Jakabaring Sport City as a Sport Tourism Destination". *International Journal of Multicultural and Multi religious Understanding*, 7(5), 446-460.  
[Dio. 10.29228/JASSS.45868](https://doi.org/10.29228/JASSS.45868)
- Haghighat, S., Saberi, A., Bagheri Ragheb, G. and Khaksari, G. (2024). Future Studies of Sports Tourism in Iran. *Sport Management Journal*, 16(3), 63-49. (In Persian).  
[Doi: 10.22059/jsm.2022.336248.2871](https://doi.org/10.22059/jsm.2022.336248.2871)
- Herbold, V., Thees, H., & Philipp, J. (2020). The host community and its role in sports tourism – Exploring an emerging research field. *Sustainability*, 12(24), 10488.  
<https://doi.org/10.3390/su122410488>
- Higham, J., & Hinch, T. (2018). Sport tourism development (Vol. 84). Channel view publications
- Hosseini, S. T., momeni, E. and kamkar, M. (2020). Disciplinary strategies for tourism development. *National Security*, 10(37), 451-472. (in Persian).  
[Dio.20.1001.1.33292538.1399.10.37.14.7](https://doi.org/10.1001.1.33292538.1399.10.37.14.7)
- Hritz, N., & Franzidis, A. F. (2018). Exploring the economic significance of the surf tourism market by experience level. *Journal of Destination marketing & management*, 7, 164-169.  
<https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2016.09.009>
- Isnaini, L. M. Y., & Hasbi, H. (2020). Peran Sport Tourism Dalam Pengembangan Ekonomi di NTB. *LEMBING PJKR (Jurnal Pendidikan Jasmani Kesehatan Dan Rekreasi)*, 4(2), 27-32.
- Jabri, A. A. N., Khorvash, M., Atea Dakheel, A, Askari, A. R, & Taghian, F. . . (2025). Identifying the Drivers of Professional Sports Development in Iraq by 2027. *Journal of Study and Innovation in Education and Development*, 34-47. (In Persian).  
<https://jsied.org/index.php/jsied/article/view/202>
- Jamshidian, H., Karami, and Moradian, M. (2011). "Indicators of Iran's External Security", *Defense Strategy Quarterly*, 9, 33. (In Persian).  
<https://www.sid.ir/paper/194399/fa#downloadbottom>
- Karimi, T., Safania, A. M., Sarvar, R. and Naghshbandi, S. (2024). Designing an integrated management model of the sports tourism industry in Iran. *Scientific- Research Quarterly of Geographical Data (SEPEHR)*, 33(129), 59-77. (In Persian).  
[Doi:10.22131/sepehr.2023.2005124.2987](https://doi.org/10.22131/sepehr.2023.2005124.2987)
- Kazem Qassab, R. (2023). Identifying entrepreneurial opportunities based on sports tourism in Iraq, Master's thesis, supervised by Dr. Mehdi Esfahani and Mohammad Kashtidar, Imam Reza International University, Faculty of Literature and Humanities. (In Persian).  
<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/425140215197e7a3e5951140cdec27e9/fulltext>
- Keshtidar, M., Nazari torshizi, A. and Heydari, R. (2021). A meta-analysis of studies on sports tourism development in Iran with an approach to identify the factors affecting it. *Sport Management Journal*, 13(2), 511-537. (In Persian).

[Doi: 10.22059/jsm.2020.287023.2309](https://doi.org/10.22059/jsm.2020.287023.2309)

Mahdnezhad, H., Mostajabi, H., Parhiz, F., & Rezaei, M. (2020). Analysis of the impact of land use planning on tourism development and security in Golestan Province. *Social Order*, 12(1), 123-140. (In Persian).

<https://sid.ir/paper/187502/fa>.

Marvi, R. (2023). Resilience Model of the Supply Chain in the Promotion of Health Tourism Services in Tehran Province. *Dynamic Management and Business Analysis*, 2(1), 26-37. (In Persian).

[Doi: 10.61838/dmbaj.2.1.3](https://doi.org/10.61838/dmbaj.2.1.3)

Mohammadi Far, N. (2024). the impact of pandemics on the role of governments in the field of national and international security (with emphasis on Iran), *Studies in Government Studies in the Islamic Republic of Iran* 10(22), 67-88. (In Persian).

<https://www.sid.ir/paper/1362854/fa>

Mousavi, M. (2019). Analysis; Sports and National Security, National Security Observatory, (10)90, 46-76. (In Persian).

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1544707/>

Mutar AF, Abdullah AR, Jasim OM, Saare MA, Lashari SA.(2022). A Comprehensive Method of E-Government Transition for Viable Development in Iraq. *Bulletin of Electrical Engineering and Informatics*,11(4):2388-98.

[doi: 10.11591/eei.v11i4.3142](https://doi.org/10.11591/eei.v11i4.3142).

Nabi Abdullah, R. (2020). Factors affecting the development of sports tourism in the Kurdistan Region of Iraq, Master's thesis, supervised by Behzad Izadi, University of Kurdistan, Faculty of Humanities and Social Sciences. (In Persian).

<https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/5789e7774f050514eb4c6d4795c8e33d>

Nwaogu, F. C., & Maduanusi, H. C. (2020). HUMAN CAPACITY BUILDING AND HUMAN RESOURCES AS PANACEA FOR ORGANISATIONAL EFFECTIVENESS OF SPORT TOURISM IN IMO STATE, NIGERIA. *European Journal of Education Studies*, 7(1), 373-378.

<http://dx.doi.org/10.46827/ejes.v0i0.2963>

Pirani, Sh. (2024). Studying the geopolitical developments of Iraq on the borders of Iran with an emphasis on national security, Master's thesis, supervised by Fariborz Ahmadi Dehka, Payam Noor University of Alborz Province, Payam Noor Center Hashtgerd. (In Persian).

<https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/79d2e761156d6a05ffefed1654c6a628?sample=1>

Por Atar, E., Jafari Paybandi, S. F., Zolghadr, M. and Khosh Khati, M. (2022). The Impact of Obama's Immigration Policies on American National Security. *Political Sociology of Iran*, 5(10), 2498-2523. (In Persian).

[Doi: 10.30510/psi.2022.311003.2489](https://doi.org/10.30510/psi.2022.311003.2489).

Pouria Baharan, P.; Foroughipour, H. & Aghaei, Najaf. (2020). Presenting a model for the development of sports tourism with an emphasis on social factors (a case study of Lorestan Province), *Quarterly Journal of Sports Sciences*, 4, 12(39), 66-90. (In Persian).

[https://journals.iau.ir/article\\_680177.html](https://journals.iau.ir/article_680177.html)

Ramezani Shahri, S.; Talebpour, M.; Ghorbani, M.; Esmailzadeh Ghandhari, M. (2024). Identification and analysis of factors affecting the development of sports tourism in the north of the country with a land use planning approach, *Applied Research in Sports and Health Sciences*, 9, 33-49. (In Persian).

[Doi: 10.71865/jsports.2024.2310-1069](https://doi.org/10.71865/jsports.2024.2310-1069).

Raso, G., & Cherubini, D. (2023). The sport tourism and regional economic development: A systematic review. *Scientific Journal of Sport and Performance*, 3(1), 108-121.

<https://doi.org/10.55860/JKWX7277>.

Rómulo Jacobo, G. G., Gabriel, M.R., Francesc, B.L., & Ferran, C. (2022). Residents Perception of the Impact of Sports Tourism on Sustainable Social Development. *Sustainability*, 14(1232), 1-15.

<https://doi.org/10.3390/su14031232>

Rostami, F., Ioman, M.S., and Rezayan Habili, K. (2016). Regional Security System in the Persian Gulf and its Impact on National Security of Post-Saddam Iraq. *Strategy*, 25(1), 191-210. (In Persian).

[Dio: 20.1001.1.10283102.1395.25.1.6.6](https://doi.org/10.1001.1.10283102.1395.25.1.6.6)

Saadoun, M.; Esmail Zadeh, M., & Fahim Devin, H. (2024). Identifying the factors for the development of sports tourism in Iraq. *Quarterly Journal of Sports Sciences*, 16(53), 135-161. (In Persian).

<https://sanad.iau.ir/fa/Article/1099820?FullText=FullText>

Salem Al-Habib, A. (2021). Investigating the strategies for developing sports tourism in religious cities in Iraq, Master's thesis, supervised by Dr. Mehdi Isfahan, Imam Reza International University, Faculty of Literature and Humanities. (In Persian).

<https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/4df3bb2b6b83beef740fc4b0ed691fd9?sample=1>

Samar Atajafar, S. (2020). Investigating the factors affecting the development of sports tourism in the Kurdistan Region of Iraq, Master's thesis, supervised by Shahram Shafi'i, University of Guilan, Faculty of Physical Education and Sports Sciences. (In Persian).

<https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/747c3deaa54eedea187d4fdade6bfd80>

Skerritt, B, Boyd, C, Al-Mudhaffar, H, McDonald, JC, & Roscoe, AM.(2018). Moving From Conflict to Engagement With a Marginalised Community in Iraq Generates Mutual Trust, Improved Security and Business Continuity.

[doi: 10.2118/190668-ms.](https://doi.org/10.2118/190668-ms)

Sürme, M., Temizel, M., & Aslan, R. (2022). "A Conceptual Study on the Social, Economic and Cultural Development of Sports Tourism". *Journal of Economics and Business Issues*, 2(1), 21-56.

<https://jebi-academic.org/index.php/jebi/article/view/38>

Tarigan, R. B., Agustinus, M. P., & Butarbutar, R. (2025). Sport Tourism. *VitaMedica: Jurnal Rumpun Kesehatan Umum*, 3(1), 136-140.

[DOI: https://doi.org/10.62027/vitamedica.v3i1.266](https://doi.org/10.62027/vitamedica.v3i1.266)

Veisi, H. (2016). Investigating the impact of geographical factors on social security (case study: Kerman province). *Geographical Research*, 31(1), 169-186. (In Persian).

<http://georesearch.ir/article-1-80-fa.html>

Veisi, H. (2024). The Impact of Growth Policies on Water Stress and National Security of the Islamic Republic of Iran. *Human Geography Research*, 56(4), 83-102. (In Persian).

[Doi: 10.22059/jhgr.2024.360636.1008607](https://doi.org/10.22059/jhgr.2024.360636.1008607)

Yang, X., Dong, L., & Li, C. (2019). Microclimate tourism and microclimate tourism security and safety in China. *Tourism Management*, 74, 110-133.

[https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.12.012.](https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.12.012)

Yousefi, A. (2022). Iraq's Geographical Narrowness and Geostrategic Tendencies with a Security approach. *Geography (Regional Planning)*, 12(46), 1035-1049. (In Persian)

[Doi: 10.22034/jgeoq.2024.333957.3610](https://doi.org/10.22034/jgeoq.2024.333957.3610)

## شناسایی و اولویت‌بندی شاخص‌های گردشگری ورزشی در توسعه امنیت ملی کشور عراق

رضا الساعدی<sup>۱</sup>، اسماعیل ویسیا<sup>۲\*</sup>، امین خطیبی<sup>۳</sup>، مهدی صیغوریان<sup>۴</sup>

### مقاله پژوهشی

#### چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت‌بندی شاخص‌های کلیدی گردشگری ورزشی در راستای توسعه امنیت ملی کشور عراق انجام شده است. با توجه به نقش بالقوه گردشگری ورزشی در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی کشورها، در این مطالعه کوشش شده تا مهم‌ترین شاخص‌های این حوزه در بستر ملی عراق شناسایی و بر اساس میزان تأثیرگذاری آن‌ها اولویت‌بندی شود. پژوهش حاضر با بهره‌گیری از رویکردی ترکیبی (کیفی-کمی) انجام شده است. در بخش کیفی، از طریق مصاحبه با خبرگان و متخصصان حوزه گردشگری، ورزش و امنیت ملی در کشور عراق، شاخص‌های اولیه شناسایی شدند. در بخش کمی، از روش «SIWES» که یک روش وزن‌دهی چندمعیاره است به منظور وزن‌دهی و اولویت‌بندی شاخص‌های شناسایی شده بر اساس نظرات خبرگان استفاده گردید. جامعه آماری این پژوهش شامل: خبرگان، اساتید دانشگاه، مدیران و کارشناسان فعال در زمینه‌های گردشگری ورزشی، امنیت ملی و سیاست‌گذاری در کشور عراق بوده است. نمونه آماری در بخش کیفی به صورت هدفمند و در بخش کمی با استفاده از روش نمونه‌گیری قضاوتی انتخاب شده است. نتایج این پژوهش نشان داد که در توسعه امنیت ملی عراق از طریق گردشگری ورزشی، شاخص‌های تقویت ثبات اجتماعی و ایجاد اشتغال از بالاترین اهمیت برخوردارند. با این حال، بهره‌گیری از این ظرفیت برای بهبود وجهه بین‌المللی کشور با ضعف مواجه است. در سطح زیرشاخص‌ها، عوامل مرتبط با دیپلماسی ورزشی و ایجاد تجربه مثبت برای گردشگران خارجی در اولویت قرار دارند، در حالی که توسعه زیرساخت‌ها و خدمات عمومی با چالش‌هایی روبرو است که نیازمند توجه و سرمایه‌گذاری است.

جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای  
پاییز ۱۴۰۴، سال ۱۵، شماره ۵۶  
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۳/۰۶  
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۳/۱۹  
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۲۲  
انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۳/۲۵  
صفحات: ۱۶۹-۱۹۶



واژه‌های کلیدی:  
گردشگری، گردشگری ورزشی، امنیت ملی، روش «SIWES»، کشور عراق.

#### مقدمه

گردشگری بزرگترین و پر رونق‌ترین صنعت جهان است. در عصر حاضر این صنعت در اغلب کشورهای جهان به‌ویژه جهان سوم کلید اقتصاد به‌شمار می‌رود؛ تا جایی که در این کشورها، گردشگری بیش از سایر برنامه‌های توسعه در اولویت قرار گرفته است. طی ۳۰ سال گذشته و با وجود شوک‌های بزرگ نفتی، جنگ‌ها، نوسانات نرخ ارز و سایر وقایع مهم اقتصادی، این صنعت یک تا دو درصد سریع‌تر از اقتصاد جهانی رشد نموده و پیش‌بینی می‌شود تا اواسط قرن کنونی این صنعت به مهم‌ترین صنعت جهانی تبدیل شود (حسینی و همکاران، ۱۳۹۹: ۴۵۲). این صنعت نه تنها به‌عنوان یک منبع درآمد قابل توجه برای کشورها شناخته می‌شود بلکه نقش مهمی در ایجاد فرصت‌های شغلی، تحریک رشد اقتصادی و توسعه زیرساخت‌ها دارد و بسیاری از کشورها به گردشگری به‌عنوان یک محرک کلیدی برای پیشرفت صنعتی و ساختاری خود نگاه می‌کنند (مروی، ۱۴۰۲: ۲۸). ورزش یکی از بخش‌های مهم و

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

۲- استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. (نویسنده مسئول)

۳- دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

۴- استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

redhaaalsaede@gmail.com

vaysia@scu.ac.ir

A-khatibi@scu.ac.ir

seyfoorian@scu.ac.ir

پراهمیت است که قابلیت تبدیل به امر فرابخشی در صنعت گردشگری را دارد و یکی از صنایع بزرگ و مهم در دنیا و از متداولترین عوامل ایجاد انگیزه برای گردشگران می‌باشد که افراد بسیاری در سرتاسر جهان در آن اشتغال دارند. به عبارت دیگر ورزش یکی از فعالیت‌های مهم گردشگران در حین گردشگری است (Haghighat et al, 2024: 52). در واقع گردشگری ورزشی مجموعه‌ای از فعالیت‌های اقتصادی است که ورزش را هسته اصلی خود قرار می‌دهد، تماشا در محل، مشارکت در تجربه و بازدید را شکل اصلی می‌گیرد و محصولات و خدمات مرتبط را به منظور تأمین سلامت، سرگرمی و اوقات فراغت گردشگری در اختیار عموم قرار می‌دهد. توسعه گردشگری ورزشی، اقدامی مهم برای دستیابی به تناسب اندام ملی، سلامت ملی و گسترش فضای گردشگری است (Higham & Hinch, 2018). با توسعه مستمر گردشگری ورزشی، وابستگی به جنبه‌های بیشتر (مانند اجتماعی، محیط زیست و فناوری‌های مرتبط) به تدریج در حال افزایش است (Chen et al, 2023: 1) چرا که در آن افراد برای شرکت یا تماشای رویدادهای ورزشی سفر می‌کنند و این امر نشان‌دهنده جنبه مهمی از صنعت گردشگری مدرن است زیرا که فرد علایق خود را در ورزش و مسافرت ادغام می‌کند (Tarigan et al, 2025: 136). در سال‌های اخیر، گردشگری ورزشی به دلیل جایگاهش به عنوان یکی از سریع‌ترین بخش‌های در حال رشد در صنعت گردشگری مورد توجه محققان قرار گرفته است. تعداد فزاینده‌ای از گردشگران برای مشاهده و شرکت در رویدادها یا فعالیت‌های ورزشی به مقاصد جدید سفر می‌کنند. از آنجایی که پدیده گردشگری ورزشی در دوران معاصر رشد زیادی داشته است، نیاز به تجزیه و تحلیل و ارزیابی ارزش اقتصادی و فهم ادراک جامعه در مورد تأثیر اجتماعی-اقتصادی آن ضروری است (Raso et al, 2023: 108). به گفته رومولو جاکوبو و همکاران (۲۰۲۲)، گردشگری ورزشی نوعی از سفر است و شامل افراد یا گروه‌هایی می‌شود که به طور موقت محل سکونت خود را برای شرکت، مشاهده یا فعالیت‌ها یا رویدادهای مرتبط با ورزش ترک می‌کنند و شامل طیف گسترده‌ای از فعالیت‌ها، از جمله حضور در رویدادهای ورزشی بزرگ، شرکت در ورزش‌های تفریحی، یا بازدید از مقاصد مرتبط با ورزش است (Rómulo et al, 2022). در واقع گردشگری ورزشی پدیده‌ای فوق حساس است و با توجه به جایگاه آن در اقتصاد و روابط بین ملت‌ها، تأمین شرایط امن و ایمن برای آن از اصول اساسی است (حسینی و همکاران، ۱۳۹۹: ۴۵۱)؛ بنابراین با وجود اهمیت گردشگری ورزشی در روابط بین‌المللی، یکی از عوامل مهمی که در گردشگری ورزشی مورد توجه قرار گرفته است بحث امنیت ملی است. در دنیای امروزی بین گردشگری ورزشی و امنیت ملی ارتباطی محکم وجود دارد و دامنه گردشگری ورزشی به عنوان مقوله فرهنگی-اجتماعی؛ حوزه سیاست، امنیت ملی، امنیت اجتماعی، سیاست خارجی و حتی روابط بین-الملل را تحت تأثیر قرار داده است (پیرانی، ۱۴۰۳: ۳۶). در همین راستا با پرداختن به پتانسیل گردشگری، به ویژه گردشگری ورزشی، برای جذب سرمایه و ایجاد اشتغال، می‌توان استدلال کرد که توسعه این بخش‌ها به تقویت اقتصاد ملی کمک می‌کند. یک اقتصاد قوی‌تر به نوبه خود، منابع بیشتری را برای سرمایه‌گذاری در امنیت ملی، از جمله زیرساخت‌های حیاتی، فناوری‌های دفاعی و رفاه شهروندان فراهم می‌کند. علاوه بر این، میزبانی رویدادهای بزرگ گردشگری و ورزشی می‌تواند چهره بین‌المللی کشور را بهبود بخشد و روابط دیپلماتیک را تقویت کند که این امر نیز به طور غیر مستقیم به امنیت ملی کمک می‌کند. در نهایت، ایجاد حس غرور ملی و انسجام اجتماعی از طریق موفقیت در رویدادهای ورزشی و توسعه گردشگری ورزشی می‌تواند به یک جامعه قوی‌تر و متحدتر منجر شود که در برابر تهدیدات داخلی و خارجی مقاوم‌تر است (موسوی، ۱۳۹۸: ۵۰).



در همین راستا گردشگری ورزشی و توسعه امنیت ملی رابطه‌ای چندوجهی و در هم تنیده دارند به طوری که توسعه این صنعت از ابعاد گوناگون به تقویت امنیت ملی یاری می‌رساند. از منظر اقتصادی، با ایجاد اشتغال، افزایش درآمدهای ارزی و رونق کسب‌وکارهای محلی، بنیان‌های اقتصادی کشور مستحکم‌تر شده و این امر به طور غیر مستقیم امنیت ملی را تقویت می‌کند. در حوزه اجتماعی و فرهنگی، میزبانی رویدادهای ورزشی بین‌المللی و جذب گردشگران ورزشی، تبادل فرهنگی، تعاملات بین‌المللی و بهبود وجهه جهانی کشور را به دنبال داشته و به کاهش تنش‌ها و افزایش درک متقابل کمک می‌کند، ضمن آن که حس غرور ملی و انسجام اجتماعی در داخل کشور نیز تقویت می‌شود (بهمنی و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۹). از دیدگاه سیاسی، موفقیت در جذب گردشگران و برگزاری رویدادهای بزرگ ورزشی، نمایانگر ثبات و امنیت کشور بوده و جایگاه سیاسی آن‌را در عرصه بین‌المللی ارتقا می‌بخشد. در نهایت، از جنبه امنیتی مستقیم، توسعه زیرساخت‌های گردشگری ورزشی و بهبود امنیت مناطق گردشگری، احساس امنیت را برای شهروندان و گردشگران افزایش داده و همکاری‌های بین‌المللی در این زمینه، تبادل تجربیات امنیتی و مقابله با تهدیدات را تسهیل می‌سازد؛ بنابراین گردشگری ورزشی فراتر از یک فعالیت اقتصادی و فرهنگی، ابزاری قدرتمند در راستای تقویت ابعاد مختلف امنیت ملی به شمار می‌رود (موسوی، ۱۳۹۸: ۴۹). از لحاظ تاریخی، گردشگری ورزشی در عراق نقش مهمی در تقویت وحدت ملی و غرور فرهنگی ایفا کرده است (Skerritt et al, 2018) و گسترش آن برای رشد صنعت ورزش غیر قابل انکار است (نبی‌عبدالله، ۱۳۹۹: ۱). برای کشور عراق که به تغییرات اقلیمی بسیار حساس است، پرداختن به موضوع گردشگری ورزشی برای اطمینان از تداوم فعالیت‌های ورزشی ضروری است. همکاری‌های بین‌المللی و تبادل دانش با کشورهایی که در انطباق سیستم‌های ورزشی با تغییرات محیطی تجربه دارند، می‌تواند بینش‌های ارزشمندی ارائه دهد. علاوه بر این، ادغام راه‌حل‌های دولت الکترونیک در بخش ورزش به عنوان راهی برای ساده‌سازی فرآیندهای اداری و بهبود ارائه خدمات پیشنهاد شده است (Mutar et al, 2022: 2389). کشور عراق با وجود سابقه درخشان در تمدن‌های باستانی و تنوع جغرافیایی، از ظرفیت‌های قابل توجهی در زمینه گردشگری ورزشی برخوردار است که کمتر مورد توجه قرار گرفته است. این کشور، با داشتن رودخانه‌های دجله و فرات، پتانسیل بالایی برای ورزش‌های آبی مانند: قایقرانی، کایاک سواری و حتی ماهیگیری ورزشی دارد که می‌تواند برای گردشگران ماجراجو جذاب باشد. مناطق کوهستانی در شمال عراق، به ویژه در اقلیم کردستان، فرصت‌هایی برای کوهنوردی، صخره‌نوردی و پیاده‌روی در طبیعت را فراهم می‌کنند و در فصول معتدل سال می‌تواند مورد استقبال قرار گیرند. علاوه بر این، میراث فرهنگی و تاریخی غنی عراق، می‌تواند با تورهای دوچرخه‌سواری یا پیاده‌روی فرهنگی-تاریخی ترکیب شود و تجربه‌ای منحصر به فرد را برای علاقه‌مندان به ورزش و تاریخ رقم بزند. با توجه به علاقه مردم عراق به فوتبال، گردشگری رویدادهای ورزشی (مانند تماشای مسابقات لیگ داخلی یا ملی) نیز می‌تواند در آینده، با بهبود زیرساخت‌ها و امنیت، به یک ظرفیت بالقوه تبدیل شود. توسعه این بخش نیازمند سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی، بهبود امنیت و بازاریابی هدفمند برای جذب گردشگران خارجی است. در واقع گردشگری ورزشی در عراق، با ایجاد فرصت‌های شغلی، رونق اقتصادی و توسعه زیرساخت‌ها، به طور مستقیم و غیر مستقیم در کاهش نارضایتی‌های اجتماعی، تقویت ثبات داخلی و بهبود وجهه بین‌المللی کشور نقش بسزایی ایفا می‌کند. این صنعت با ایجاد حس غرور ملی و انسجام اجتماعی، و نیز تنوع‌بخشیدن به اقتصاد، به تقویت بنیان‌های امنیت ملی عراق کمک می‌کند. با وجود این پتانسیل، کشور عراق با چالش‌های امنیتی و سیاسی مواجه است و برای بهره‌برداری کامل از این ظرفیت، شناسایی و

اولویت‌بندی شاخص‌های کلیدی گردشگری ورزشی که بیشترین تأثیر را بر توسعه امنیت ملی این کشور دارند، امری ضروری به نظر می‌رسد؛ از این رو سوال اصلی پژوهش حاضر این است: مهم‌ترین مؤلفه‌های مؤثر بر گردشگری ورزشی در توسعه امنیت ملی کشور عراق کدامند؟

## مبانی نظری پژوهش

### گردشگری ورزشی

گردشگری ورزشی یک فرآیند پیچیده است، زیرا نه تنها براساس شاخص‌های فیزیولوژیکی موضوعات بلکه براساس سطح رشد فکری آن‌ها نیز استوار است. (Herbold et al., 2020). در این حالت، گردشگری ورزشی به فعالیت‌های گردشگری گفته می‌شود که با انجام فعالیت‌های ورزشی در مناطق جاذبه گردشگری با بهره‌گیری از محیط و طبیعت یا صرفاً تماشای فعالیت‌های ورزشی در مناطق جاذبه گردشگری انجام می‌شود و می‌تواند به‌طور مستقیم آمادگی جسمانی و رضایت درونی را افزایش دهد (Isnaini, 2020:28). در واقع گردشگری ورزشی به‌عنوان یکی از بخش‌های پررونق صنعت گردشگری، با جذب انبوه گردشگران داخلی و خارجی از طریق مسابقات و رویدادهای ورزشی، جایگاه ویژه‌ای یافته است (بهزادبصیرت و شرقی، ۱۳۹۸). در این میان، رویدادهای گردشگری ورزشی نقش محوری ایفا می‌کنند و به همین دلیل، تعداد مقاصد که این رویدادها را در استراتژی‌های بازاریابی خود به‌کار می‌گیرند، به‌طور مداوم در حال افزایش است (جلالی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۵۰) و به‌عنوان یک پدیده پویا و چندوجهی، اثرات گسترده‌ای بر ابعاد مختلف جوامع، از جمله اقتصاد، اجتماع، فرهنگ و محیط زیست دارد (عقیلی و عرف‌زاد، ۱۴۰۲: ۶۴). به‌طور کلی گردشگری ورزشی را به سه دسته می‌توان تقسیم کرد (شکل ۱):



شکل ۱. انواع گردشگری ورزشی.

(منبع: Duglio & Beltramo, 2017: 4)

آن چیزی که در امر گردشگری ورزشی باید مورد توجه واقع گردد، برنامه‌ریزی برای گردشگری ورزشی است که ذاتاً پیچیده و مشکل است. شاید مهم‌ترین دلیل و بیشترین مشکل این باشد که گردشگری ورزشی آمیخته‌ای از دو حوزه کاملاً مجزای گردشگری و ورزش است که هر حوزه به طور جداگانه‌ای مدیریت می‌شود. این مسئله بدین معنی است که هیچ‌یک از این دو واحد مسئولیت کامل گردشگری ورزشی را به عهده ندارد. در این رابطه می‌توان اشاره داشت که جهت بهره‌برداری از فرصت‌های گردشگری ورزشی، سازمان‌ها و متخصصین هر دو حوزه باید با یکدیگر در

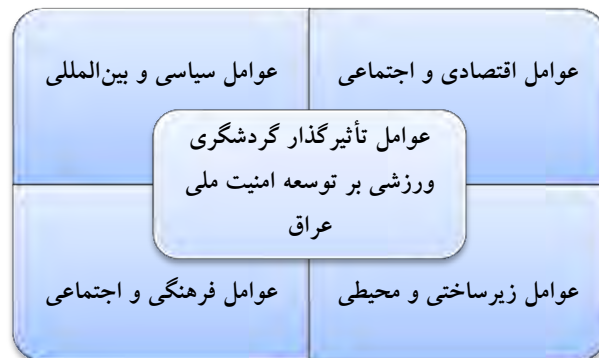
ارتباط نزدیک باشند (کریمی و همکاران، ۱۴۰۳: ۹۶). در واقع گردشگری ورزشی از یک فعالیت جنبی و حاشیه‌ای در گردشگری به یک غول اقتصادی همه‌جا حاضر تبدیل شده است و تعداد مقصدهایی که در سرتاسر جهان اقتصادشان را به گلف‌بازان، دوچرخه‌سواران کوهستان، موج‌سواران و اسکی‌بازان متکی کرده‌اند به گونه‌ای فزاینده در حال افزایش است (Hritz & Franzidis, 2018).

### امنیت و امنیت ملی

مفهوم امنیت، مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بدون رضایت است و در مورد افراد به معنی آن است که نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع خود بیم و هراسی نداشته باشند و به هیچ وجه حقوق آنان به مخاطره نیفتد و هیچ عاملی حقوق مشروع آنان را تهدید نکند. لزوم و ضرورت امنیت- به این مفهوم- در جامعه از طبیعت حقوق بشری ناشی می‌شود و لازمه حقوق و آزادی‌های مشروع، مصونیت آن‌ها از تعرض و دورماندن از مخاطرات و تهدیدات است (پورعطار و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۵۰۳) در واقع امنیت یکی از نیازهای بنیادی و اساسی انسان است که محور زندگی اجتماعی و شرط تداوم آن است؛ از این رو تأمین امنیت و مقابله با تهدیدات امنیتی از مهمترین وظایف حکومت‌ها و دولت‌ها است (ویسی، ۱۳۹۵: ۱۶۹). و به‌عنوان یک عنصر مهم بر سایر ابعاد زندگی تأثیر می‌گذارد (مهندنژاد و همکاران، ۱۳۹۹). دولت شاید بیش از هر وظیفه و حوزه عملکردی دیگری، مأمور و متولی تأمین امنیت است. در میان آثار و پژوهش‌های منتشر شده درباره امنیت، بیشترین مباحث درباره امنیت ملی است که ریشه اصلی آن به دوره جنگ سرد برمی‌گردد. در این دوره منظور از امنیت، امنیت ملی و منظور از امنیت ملی امنیتی نظامی و سخت بود که بر پایداری حکومت و کشور و عوامل تهدیدکننده و ناامن‌کننده بقای کشور و حکومت تأکید داشت اما امروزه سرچشمه‌های تهدید امنیت بسیار پیچیده و دارای ابعاد گوناگون است (ویسی، ۱۴۰۳: ۸۷). به‌طور سنتی امنیت ملی یک ملت شامل: حفظ تمامیت ارضی، حاکمیت و زندگی شهروندان آن و همچنین جنبه‌های بین‌المللی آن است (محمدی‌فر، ۱۴۰۳: ۷۰) با توجه به این که باری بوزان در کتاب خود با عنوان "مردم، دولت‌ها و هراس" امنیت را به سه بخش فردی، ملی و بین‌المللی تقسیم کرده است ولی امنیت ملی از دوتای دیگر با اهمیت‌تر است؛ چرا که دولت‌ها بر بسیاری از شرایط که تعیین‌کننده امنیت در دو سطح دیگر است تسلط دارند. اغلب تحلیلگران بر این باورند که ماهیت وجودی دولت‌ها به تأمین امنیت داخلی و خارجی آن‌ها و چگونگی تعریف بسط و گسترش مفهوم امنیت ملی گره خورده است (رستمی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۹۷).

### عوامل تأثیرگذار گردشگری ورزشی بر توسعه امنیت ملی عراق

عوامل متعددی در تأثیرگذاری گردشگری ورزشی بر توسعه امنیت ملی عراق نقش دارند که می‌توان آن‌ها را به شرح زیر (شکل ۲) دسته‌بندی کرد:



شکل ۲. عوامل تأثیرگذار گردشگری ورزشی بر توسعه امنیت ملی عراق

(منبع: بهاران و همکاران، ۱۳۹۹، Amalu et al, 2021, Nwaogu & Chukwudi, 2020, Yang et al, 2019, Darmawan et al, 2022)

### ۱. عوامل اقتصادی و اجتماعی

۰ ایجاد فرصت‌های شغلی: توسعه گردشگری ورزشی منجر به ایجاد مشاغل متنوع در بخش‌های مرتبط مانند: هتلداری، حمل‌ونقل، پذیرایی، خدمات گردشگری و فروشگاه‌های ورزشی می‌شود. این امر به کاهش نرخ بیکاری، به‌ویژه در میان جوانان، کمک کرده و از این طریق زمینه‌های نارضایتی اجتماعی و ناآرامی را تضعیف می‌کند (بهاران و همکاران، ۱۳۹۹: ۷۰).

۰ رونق اقتصادی: ورود گردشگران ورزشی و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های این صنعت، باعث رونق اقتصادی مناطق میزبان شده و سطح رفاه عمومی را ارتقا می‌بخشد. این بهبود وضعیت اقتصادی، احساس امید و تعلق به جامعه را افزایش داده و به تقویت ثبات داخلی کمک می‌کند.

۰ کاهش تمرکز بر منابع سنتی: توسعه گردشگری ورزشی به تنوع‌بخشیدن به اقتصاد عراق کمک کرده و وابستگی صرف به منابع نفتی را کاهش می‌دهد. این تنوع اقتصادی، کشور را در برابر نوسانات بازار جهانی مقاوم‌تر ساخته و امنیت اقتصادی را تقویت می‌کند (Amalu et al, 2021: 1693).

### ۲. عوامل سیاسی و بین‌المللی

۰ بهبود تصویر بین‌المللی: میزبانی موفقیت‌آمیز رویدادهای ورزشی بین‌المللی و جذب گردشگران ورزشی، چهره‌ای مثبت از عراق در عرصه جهانی به نمایش گذاشته و نشان می‌دهد که کشور در حال بازگشت به ثبات و پذیرای تعاملات بین‌المللی است.

۰ تقویت روابط بین‌المللی: تعاملات فرهنگی و ورزشی ناشی از گردشگری ورزشی می‌تواند روابط عراق با سایر کشورها را بهبود بخشد و زمینه‌های همکاری‌های سیاسی و اقتصادی را فراهم آورد.

۰ جذب سرمایه‌گذاری خارجی: بهبود تصویر بین‌المللی و ایجاد زیرساخت‌های گردشگری ورزشی، می‌تواند منجر به جذب سرمایه‌گذاری خارجی در این بخش و سایر صنایع مرتبط شود که به توسعه اقتصادی و امنیت کشور کمک می‌کند (Nwaogu & Chukwudi, 2020: 374).

### ۳. عوامل زیرساختی و محیطی

0 توسعه زیرساخت‌ها: سرمایه‌گذاری در توسعه زیرساخت‌های ورزشی و گردشگری (مانند استادیوم‌ها، هتل‌ها، فرودگاه‌ها، جاده‌ها و امکانات رفاهی) نه تنها به جذب گردشگران کمک می‌کند بلکه کیفیت زندگی شهروندان را نیز ارتقا می‌بخشد و محیطی امن‌تر و جذاب‌تر برای زندگی و بازدید فراهم می‌آورد (Gusma et al,2020:447).

0 تأمین امنیت و ایمنی: ایجاد یک محیط امن و ایمن برای گردشگران ورزشی از طریق تقویت امنیت در مناطق گردشگری، ارائه آموزش‌های امنیتی و همکاری با نهادهای امنیتی، اعتماد گردشگران را جلب کرده و به توسعه پایدار این صنعت و در نتیجه امنیت ملی کمک می‌کند (Yang et al,2019:111).

### ۴. عوامل فرهنگی و اجتماعی

0 تقویت انسجام اجتماعی و هویت ملی: ورزش به‌عنوان یک پدیده فراگیر، می‌تواند افراد با پیشینه‌های مختلف را متحد کرده و حس تعلق به یک هویت ملی مشترک را تقویت کند. حمایت از تیم‌های ملی و حضور در رویدادهای ورزشی می‌تواند غرور ملی را افزایش داده و به تقویت انسجام اجتماعی در سطح کشور کمک کند (Surme et al,2022:24).

0 مشارکت جامعه محلی: جلب مشارکت جوامع محلی در توسعه گردشگری ورزشی و بهره‌مندی آن‌ها از مزایای اقتصادی و اجتماعی این صنعت، می‌تواند حس مالکیت و حمایت آن‌ها را افزایش داده و به ایجاد یک محیط پایدار و امن برای گردشگری کمک کند (Darmawan et al,2022:154).

در مجموع توسعه گردشگری ورزشی در عراق تحت تأثیر عوامل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، بین‌المللی، زیرساختی، محیطی و فرهنگی قرار دارد که هر یک به نحوی می‌توانند در تقویت امنیت ملی این کشور نقش بسزایی ایفا کنند. توجه به این عوامل و برنامه‌ریزی جامع برای توسعه متوازن گردشگری ورزشی، می‌تواند به دستیابی به امنیت ملی پایدار در عراق کمک کند.

با توجه به نقش فزاینده گردشگری ورزشی در ابعاد گوناگون توسعه، به‌ویژه ارتباط آن با امنیت ملی، پژوهشگران داخلی و بین‌المللی به‌طور جداگانه تحقیقات ارزشمندی را در هر یک از این زمینه‌ها انجام داده‌اند. در ادامه به بررسی پژوهش‌های پیشین پرداخته شده است تا ضمن درک دستاوردهای موجود، خلأهای تحقیقاتی نیز مشخص گردند. این بررسی نمایانگر آن است که اگرچه حوزه‌های گردشگری ورزشی و امنیت ملی به‌صورت مستقل مورد مطالعه قرار گرفته‌اند اما بررسی چگونگی تعامل و تأثیرگذاری متقابل این دو، به‌ویژه در تعیین شاخص‌های اختصاصی گردشگری ورزشی در راستای تقویت امنیت ملی کشوری مانند عراق، نیازمند پژوهش‌های عمیق‌تر و متمرکزتری است.

پژوهش‌های انجام‌شده پیرامون گردشگری ورزشی و مسائل مرتبط با عراق، نشان‌دهنده ابعاد گوناگونی از عوامل مؤثر بر توسعه این صنعت و همچنین چالش‌های امنیتی و سیاسی پیش روی این کشور است. مطالعات سعدون و همکاران (۱۴۰۳)، پیرانی (۱۴۰۳)، العزیز (۱۳۹۸)، کاظم قصاب (۱۴۰۲)، سالم ال حبیب (۱۴۰۰)، عطا جعفر (۱۳۹۹) و نبی عبدالله (۱۳۹۹) عمدتاً بر جنبه‌های توسعه گردشگری ورزشی در عراق متمرکز بوده‌اند. این تحقیقات به موانعی مانند: مسائل ایمنی-امنیتی، سازمانی-مدیریتی، اجتماعی-فرهنگی و کمبود نیروی متخصص اشاره کرده‌اند. همچنین پتانسیل‌های موجود در عراق برای این نوع گردشگری، به‌ویژه در شهرهای مذهبی و اقلیم کردستان، شناسایی شده و بر لزوم سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، برنامه‌ریزی مناسب، بهبود زیرساخت‌ها، تبلیغات

و توجه به جاذبه‌های طبیعی تأکید شده است. از منظر ضرورت‌های موضوعی کشور عراق، تعدادی از این پژوهش‌ها مستقیماً به چالش‌های خاص این کشور پرداخته‌اند. مطالعات سعدون و همکاران (۱۴۰۳) و پیرانی (۱۴۰۳) هر دو به ضعف عامل مدیریتی-اجرایی در توسعه گردشگری ورزشی در عراق اشاره کرده‌اند که نیازمند بهبود است. پژوهش العزیز (۱۳۹۸) با ارائه مدلی برای توسعه گردشگری ورزشی در عراق، به عوامل پیش‌برنده و پیامدهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی آن پرداخته است. کاظم قصاب (۱۴۰۲) نیز فرصت‌های کارآفرینانه مبتنی بر گردشگری ورزشی در عراق را شناسایی کرده و بر پتانسیل اشتغال‌زایی در این صنعت تأکید دارد. همچنین، سالم ال حبیب (۱۴۰۰) به‌طور خاص راهکارهای توسعه گردشگری ورزشی در شهرهای مذهبی عراق را بررسی کرده و به لزوم رفع نقاط ضعف در امکانات گردشگری، محیط سیاسی-امنیتی و مدیریت اشاره دارد. در همین راستا، عطا جعفر (۱۳۹۹) و نبی عبدالله (۱۳۹۹) عوامل مؤثر بر توسعه توریسم ورزشی در اقلیم کردستان عراق را شامل میزبانی رویداد، تسهیلات، زیرساخت‌ها، طبیعت‌گردی و تبلیغات دانسته‌اند.

پژوهش‌هایی نظیر یوسفی (۱۴۰۱) و رستمی و همکاران (۱۳۹۵) با رویکرد امنیتی به مسائل عراق نگریسته‌اند. یوسفی (۱۴۰۱) به تنگنای جغرافیایی و تمایلات ژئواستراتژیک عراق و احتمال رفتارهای تهاجمی در سیاست خارجی آن به دلیل نگرش فضای حیاتی پرداخته است. رستمی و همکاران (۱۳۹۵) نیز نظام امنیت منطقه ای در خلیج فارس پس از صدام و تأثیر آن بر امنیت ملی عراق را مورد بررسی قرار داده‌اند که منجر به تشدید رقابت‌های قومی-مذهبی و ناکامی در دولت‌سازی شده است. در کنار این مطالعات مرتبط با عراق، پژوهش‌های رضانیان شهری و همکاران (۱۴۰۳) و کشتی دار و همکاران (۱۴۰۰) به ترتیب به عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی در شمال ایران و به‌صورت فراتحلیل در ایران پرداخته‌اند که می‌تواند الهام‌بخش برنامه‌ریزی برای توسعه این صنعت در عراق باشد. همچنین، مطالعات خارجی مانند تاریگان و همکاران<sup>۱</sup> (۲۰۲۵)، راسو و کروبینی<sup>۲</sup> (۲۰۳۳)، دجوهران و همکاران<sup>۳</sup> (۲۰۲۱) و چرسولیک و همکاران<sup>۴</sup> (۲۰۲۰) نیز به اهمیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست‌محیطی و مدیریتی گردشگری ورزشی در سطح بین‌المللی پرداخته‌اند که می‌تواند رهنمودهای کلی برای برنامه‌ریزی در عراق ارائه دهد.

آنچه پژوهش حاضر را از تحقیقات پیشین متمایز می‌سازد، رویکرد نوآورانه آن در سه بعد اساسی است: نخست از نظر محتوایی، این مطالعه با تلفیق بدیع دو حوزه گردشگری ورزشی و امنیت ملی، موضوعی که به‌صورت توأمان و با عنوان مشابه تاکنون مورد بررسی قرار نگرفته است، گامی فراتر نهاده است. دوم در بعد روش‌شناختی، استفاده از مدل «SIWES» به‌عنوان یک ابزار نوین برای وزن‌دهی شاخص‌های مرتبط با این دو حوزه در کشور عراق، ابتکاری است که کاربرد آن در این زمینه و موقعیت جغرافیایی پیش از این در پژوهش‌های علمی دیده نشده است. سوم از منظر مکانی، تمرکز ویژه بر کشور عراق به‌عنوان مورد مطالعه، این پژوهش را در بررسی ارتباط بین گردشگری ورزشی و امنیت ملی در این بستر جغرافیایی منحصر به فرد می‌سازد، چرا که مطالعات مشابه با این عنوان در این زمینه وجود نداشته است. این جنبه‌های نوآورانه به‌طور جمعی، یک شکاف پژوهشی مهم را برجسته ساخته و ضرورت و اهمیت انجام این تحقیق را آشکار می‌سازند.

<sup>1</sup> Tarigan et al

<sup>2</sup> Raso & Cherubini

<sup>3</sup> Djohan et al

<sup>4</sup> Chersulich Tomino

### محدوده مورد مطالعه

کشور عراق در منطقه خاورمیانه و در جنوب غربی آسیا واقع شده است. این کشور از جنوب با عربستان سعودی، از شمال با ترکیه، از شرق با ایران، از جنوب شرقی با خلیج فارس و کویت، از جنوب غربی با اردن و از غرب با سوریه همسایه است و از نظر مختصات جغرافیایی بین عرض‌های جغرافیایی ۲۹ درجه و ۳۸ دقیقه شمالی و طول‌های جغرافیایی ۳۹ درجه و ۴۹ دقیقه شرقی واقع شده است. مساحت این کشور حدود ۴۳۵,۰۵۲ کیلومتر مربع است. طول نوار ساحلی این کشور در خلیج فارس که تنها مسیر دسترسی به آب‌های آزاد است، حدود ۸۵ کیلومتر می‌باشد (یوسفی، ۱۴۰۱: ۱۰۳۹). آخرین آمار رسمی بانک جهانی، جمعیت کشور عراق را در سال ۲۰۲۳ ۴۵,۵۰۴,۵۰۰ نفر گزارش کرده است (World Bank, 2023).



شکل ۳. محدوده مورد مطالعه

### مواد و روش‌ها

#### الف. روش‌شناسی

پژوهش حاضر دارای یک رویکرد ترکیبی و چندوجهی است و از نظر ماهیت داده‌ها، کیفی-کمی، از لحاظ هدف، کاربردی و براساس نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی است. برای دستیابی به اهداف پژوهش، از ابزار پرسش‌نامه براساس طیف لیکرت و برای جمع‌آوری داده‌ها و از روش «SIWES» برای وزن‌دهی معیارها و در نهایت برای رتبه‌بندی استفاده شده است. هدف روش «SIWEC» ساده‌سازی فرآیند وزن‌دهی معیارها است. این روش به تصمیم‌گیرندگان اجازه می‌دهد که معیارها را بدون مقایسه یا رتبه‌بندی فقط با یک امتیازدهی ساده ارزیابی کنند. همچنین این روش مراحل محاسباتی ساده‌ای دارد که فرآیند تصمیم‌گیری را سریع‌تر و آسان‌تر می‌کند. روش «SIWES» با هدف ساده‌سازی فرآیند وزن‌دهی معیارها در تصمیم‌گیری چندمعیاره طراحی شده است. این روش به-جای استفاده از مقایسه‌های پیچیده یا رتبه‌بندی معیارها، از امتیازدهی مستقیم تصمیم‌گیرندگان (DMs) استفاده می‌کند. تمامی مراحل با استفاده از نرم‌افزار Excel، با در نظر گرفتن ۴ بُعد، ۹ شاخص اصلی و ۳۸ زیرشاخص، انجام

شده است که روایی پرسش‌نامه، پس از بررسی و تأیید توسط متخصصان و خبرگان، تضمین شده است. در بخش کیفی پژوهش، با استفاده از مرور عمیق ادبیات تحقیق، شاخص‌های پژوهش مشخص شده‌اند. در بخش کمی، برای وزن دهی متغیرها، از روش «SIWES» استفاده شده است. برای گردآوری اطلاعات، با استفاده از شاخص‌ها و زیرشاخص‌های بخش کیفی، پرسش‌نامه ساختاریافته براساس طیف لیکرت به‌صورت حضوری یا مجازی، توسط جامعه آماری تکمیل شده است. جامعه آماری شامل ۳۰ نفر از کارشناسان حوزه ورزش، گردشگری، امنیت و خبرنگاران آشنا به موضوع، با مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر می‌باشد. انتخاب این افراد بر اساس نمونه‌گیری غیر احتمالی و هدفمند انجام شده است. پرسش‌نامه‌ها شامل جدولی از مؤلفه‌ها و روابط میان آن‌ها بوده و میزان اهمیت این مؤلفه‌ها بر یکدیگر، از طریق نظرات خبرگان تعیین شده است. پرسش‌نامه‌ها استاندارد بوده و در پژوهش‌های مشابه نیز مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

### شاخص‌های پژوهش

در این بخش براساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش و با توجه به انجام مصاحبه‌ها، شاخص‌ها و زیرشاخص‌های گردشگری ورزشی در توسعه امنیت ملی در جدول (۱) آمده است.

جدول (۱). شاخص‌های گردشگری ورزشی در توسعه امنیت ملی

کد	زیر شاخص	شاخص	ابعاد
SN1	تعداد برنامه‌های ورزشی مشترک بین گروه‌های مختلف قومی، مذهبی و منطقه‌ای.	افزایش	تقویت ثبات اجتماعی و انسجام ملی (S)
SN2	میزان مشارکت شهروندان در رویدادهای ورزشی به‌عنوان تماشاچی یا شرکت‌کننده.	تعاملات	
SN3	تعداد پروژه‌های گردشگری ورزشی با محوریت تعاملات فرهنگی و اجتماعی.	اجتماعی مثبت (S1)	
SN4	میزان رضایت شرکت‌کنندگان و تماشاگران از فضاهای ورزشی و تعاملات اجتماعی در حاشیه رویدادها.		
SN5	میزان حمایت عمومی از تیم‌ها و ورزشکاران ملی در رویدادهای داخلی و بین‌المللی.	تقویت هویت ملی و غرور جمعی (S2)	
SN6	تعداد برنامه‌های رسانه‌ای و فرهنگی با محوریت دستاوردهای ورزشی و نقش آن در تقویت هویت ملی.		
SN7	استفاده از نمادها و عناصر فرهنگی ملی در طراحی رویدادهای ورزشی و فضاهای مرتبط.		
SN8	میزان احساس غرور ملی شهروندان پس از موفقیت‌های ورزشی در سطح بین‌المللی.		
SN9	میزان استقبال جوانان از برنامه‌های ورزشی و تفریحی جایگزین رفتارهای پرخطر.	کاهش رفتارهای پرخطر و خشونت (S3)	
SN10	تعداد و کیفیت فضاهای ورزشی در مناطق آسیب‌پذیر و حاشیه‌نشین.		
SN11	نقش ورزش در برنامه‌های بازپروری و اصلاح مجرمان و افراد در معرض خطر.		
SN12	کاهش میزان جرم و جنایت در مناطق نزدیک به فضاهای ورزشی و گردشگری ورزشی.		
RF1	میزان پوشش رسانه‌ای مثبت از رویدادهای ورزشی میزبانی شده در رسانه‌های بین‌المللی.	ارتقای تصویر مثبت کشور در سطح جهانی (R1)	بهبود وجهه بین‌المللی و روابط خارجی (R)
RF2	تعداد گردشگران ورزشی خارجی و میزان رضایت آن‌ها از تجربه سفر به کشور.		
RF3	میزبانی رویدادهای ورزشی بر تغییر نگرش سازمان‌های بین‌المللی و کشورهای دیگر نسبت به امنیت کشور.		
RF4	تعداد و کیفیت همکاری‌های ورزشی و گردشگری با سایر کشورها.		
RF5	از رویدادهای ورزشی به‌عنوان بستری برای تعاملات فرهنگی و هنری با کشورهای دیگر.	تقویت دیپلماسی عمومی و روابط فرهنگی (R2)	
RF6	تعداد توافقاتنامه‌ها و تفاهم‌نامه‌های همکاری ورزشی و گردشگری با کشورهای خارجی.		
RF7	نقش ورزشکاران و تیم‌های ملی به‌عنوان سفیران فرهنگی کشور در سطح بین‌المللی.		
RF8	میزان تأثیر تبادلات ورزشی و گردشگری بر شناخت متقابل و کاهش سوءتفاهم‌ها بین ملت‌ها.		



EC1	میزان درآمد حاصل از ورود گردشگران ورزشی (هزینه اقامت، حمل و نقل، خدمات، خرید و غیره).	افزایش درآمد	توسعه اقتصادی و ایجاد فرصت‌های شغلی (E)
EC2	میزان سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در زیرساخت‌های ورزشی و گردشگری ورزشی.	ارزی و رونق	
EC3	تأثیر گردشگری ورزشی بر رونق صنایع مرتبط (هتل‌داری، حمل و نقل، تولید تجهیزات ورزشی و غیره).	اقتصادی (E1)	
EC4	میزان مالیات و عوارض دریافتی از فعالیت‌های گردشگری ورزشی	ایجاد	
EC5	تعداد فرصت‌های شغلی ایجاد شده به‌طور مستقیم و غیر مستقیم در بخش گردشگری ورزشی.	فرصت‌های	
EC6	میزان آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی فعال در صنعت گردشگری ورزشی	شغلی	
EC7	میزان مشارکت جوامع محلی در ارائه خدمات گردشگری ورزشی و بهره‌مندی از فرصت‌های شغلی.	پایدار (E2)	
EC8	کیفیت و پایداری مشاغل ایجاد شده در حوزه گردشگری ورزشی.		
IS1	تعداد و کیفیت اماکن و فضاهای ورزشی استاندارد برای میزبانی رویدادهای مختلف.	بهبود و توسعه	توسعه زیرساخت‌ها و خدمات عمومی (I)
IS2	میزان توسعه و نوسازی زیرساخت‌های حمل و نقل در مناطق گردشگری ورزشی.	زیرساخت‌های	
IS3	افزایش تعداد و کیفیت مراکز اقامتی (هتل‌ها، اقامتگاه‌ها) با استانداردهای بین‌المللی.	ورزشی و گردشگری (I1)	
IS4	توسعه خدمات جانبی گردشگری (مراکز اطلاع‌رسانی، خدمات امنیتی و...) در مناطق میزبان رویدادهای ورزشی	ارتقای سطح	
IS5	میزان احساس امنیت گردشگران ورزشی در طول سفر و اقامت.	خدمات امنیتی	
IS6	کارآمدی و اثربخشی اقدامات امنیتی در تأمین امنیت رویدادهای ورزشی و مناطق گردشگری.	و ایمنی (I2)	
IS7	سطح همکاری و هماهنگی بین نهادهای امنیتی و سازمان‌های گردشگری.		
IS8	میزان کاهش حوادث امنیتی مرتبط با گردشگران ورزشی.		

(منبع: گردآوردگان، ۱۴۰۴)

### ب. یافته‌های پژوهش (تجزیه و تحلیل داده‌ها)

در این پژوهش با استفاده از مرور ادبیات و پیشینه پژوهش‌های انجام شده، شاخص‌های گردشگری ورزشی در توسعه امنیت ملی در کشور عراق شناسایی شدند، سپس برای بومی‌سازی عوامل، پرسش‌نامه‌ای بین ۳۰ نفر توزیع شد. در ادامه به شرح یافته‌های هر مرحله از روش سای‌ویک (SIWES) پرداخته شده است<sup>۱</sup>:

**مرحله اول:** تعیین اهمیت معیارها با استفاده از رتبه‌بندی DM: در این مرحله، DM معیارهای داده شده را با نمرات تعریف شده ارزیابی می‌کند که می‌تواند از ۱ تا ۵ یا ۱ تا ۷ باشد در واقع درجه DM به‌گونه‌ای است که اگر معیاری از نظر آن‌ها مهمتر از سایرین باشد، نمره بالاتری می‌گیرد و بالعکس.

**مرحله دوم:** تشکیل ماتریس تصمیم‌گیری اولیه: این ماتریس بر اساس نمرات DM تشکیل شده است که در آن معیارها در ستون‌ها و نمرات DM در ردیف برای معیارهای خاص ارائه می‌شوند.

(۱)

$$X = \begin{bmatrix} x_{11} & x_{12} & \dots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \dots & x_{2n} \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ x_{m1} & x_{m2} & & x_{mn} \end{bmatrix}$$

جایی که  $X_{ij}$  نمرات داده شده توسط DM را با معیارهای خاصی ارائه می‌دهد.

<sup>۱</sup> در راستای رعایت محدودیت‌های فضایی مقاله، از ارائه تفصیلی مراحل محاسباتی زیرشاخص‌ها (شامل نرمال‌سازی و اعمال انحراف استاندارد) خودداری شده و صرفاً به نتایج نهایی وزن‌دهی و رتبه‌بندی زیرشاخص‌ها پرداخته شده است.

جدول ۲. نمرات شاخص‌های اصلی پژوهش

تعداد	S1	S2	S3	R1	R2	E1	E2	I1	I2	تعداد	S1	S2	S3	R1	R2	E1	E2	I1	I2
N1	۴	۴	۳	۱	۳	۳	۴	۵	۳	N16	۵	۵	۱	۱	۵	۵	۵	۵	۵
N2	۳	۴	۴	۱	۴	۱	۲	۱	۱	N17	۳	۳	۱	۱	۲	۱	۳	۳	۱
N3	۳	۳	۱	۱	۱	۴	۳	۱	۱	N18	۵	۵	۳	۲	۵	۴	۴	۵	۵
N4	۳	۳	۱	۲	۱	۱	۳	۳	۱	N19	۵	۵	۳	۲	۵	۴	۴	۵	۵
N5	۳	۳	۵	۲	۳	۳	۳	۲	۴	N20	۳	۳	۲	۲	۲	۵	۴	۴	۱
N6	۳	۳	۴	۱	۴	۲	۴	۳	۴	N21	۳	۳	۲	۱	۱	۲	۴	۳	۱
N7	۴	۴	۵	۲	۳	۴	۴	۳	۲	N22	۳	۲	۱	۳	۲	۴	۴	۲	۱
N8	۵	۳	۲	۳	۲	۴	۲	۳	۳	N23	۳	۳	۲	۳	۲	۲	۴	۴	۱
N9	۳	۳	۲	۲	۲	۲	۳	۳	۲	N24	۳	۴	۵	۱	۳	۱	۲	۲	۱
N10	۳	۲	۱	۳	۲	۲	۲	۲	۱	N25	۲	۴	۱	۱	۳	۱	۲	۲	۱
N11	۳	۳	۲	۳	۲	۲	۴	۴	۱	N26	۲	۴	۱	۱	۳	۱	۲	۲	۱
N12	۳	۳	۵	۲	۳	۳	۳	۲	۴	N27	۳	۴	۱	۱	۳	۱	۲	۲	۱
N13	۴	۵	۳	۳	۵	۴	۴	۵	۱	N28	۴	۳	۱	۱	۴	۱	۲	۳	۵
N14	۳	۴	۴	۲	۱	۲	۴	۳	۲	N29	۴	۳	۲	۱	۳	۲	۲	۳	۱
N15	۵	۵	۳	۲	۵	۵	۴	۵	۳	N30	۴	۳	۳	۱	۲	۱	۴	۳	۳

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

مرحله سوم: نرمال سازی ماتریس تصمیم گیری اولیه: بر خلاف نرمال سازی که در روش‌های تحلیل چندمعیاره اعمال می‌شود، در اینجا هر معیار بر مقدار حداکثر همه درجه‌ها تقسیم می‌شود و نه بر مقدار حداکثر برای معیارهای خاص.

(۲)

$$n_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_{ij \max}}$$

جایی که  $X_{ij}$  حداکثر نمره همه معیارها را توسط همه DM ارائه می‌دهد.

جدول ۳. نرمال سازی شاخص‌های پژوهش

تعداد	S1	S2	S3	R1	R2	E1	E2	I1	I2	تعداد	S1	S2	S3	R1	R2	E1	E2	I1	I2
N1	۰.۸	۰.۸	۰.۶	۰.۲	۰.۶	۰.۶	۰.۸	۱.۰	۰.۶	N16	۱.۰	۱.۰	۰.۲	۰.۲	۱.۰	۱.۰	۱.۰	۱.۰	۱.۰
N2	۰.۶	۰.۸	۰.۸	۰.۲	۰.۸	۰.۲	۰.۴	۰.۲	۰.۲	N17	۰.۶	۰.۶	۰.۲	۰.۲	۰.۴	۰.۲	۰.۶	۰.۶	۰.۲
N3	۰.۶	۰.۶	۰.۲	۰.۲	۰.۲	۰.۸	۰.۶	۰.۲	۰.۲	N18	۱.۰	۱.۰	۰.۶	۰.۴	۱.۰	۰.۸	۰.۸	۱.۰	۱.۰
N4	۰.۶	۰.۶	۰.۲	۰.۴	۰.۲	۰.۲	۰.۶	۰.۶	۰.۲	N19	۱.۰	۱.۰	۰.۶	۰.۴	۱.۰	۰.۸	۰.۸	۱.۰	۱.۰
N5	۰.۶	۰.۶	۱.۰	۰.۴	۰.۶	۰.۶	۰.۶	۰.۴	۰.۸	N20	۰.۶	۰.۶	۰.۴	۰.۴	۰.۴	۱.۰	۰.۸	۰.۸	۰.۲
N6	۰.۶	۰.۶	۰.۸	۰.۲	۰.۸	۰.۴	۰.۸	۰.۶	۰.۸	N21	۰.۶	۰.۶	۰.۴	۰.۲	۰.۲	۰.۴	۰.۸	۰.۶	۰.۲
N7	۰.۸	۰.۸	۱.۰	۰.۴	۰.۶	۰.۸	۰.۸	۰.۶	۰.۴	N22	۰.۶	۰.۴	۰.۲	۰.۶	۰.۴	۰.۸	۰.۸	۰.۴	۰.۲
N8	۱.۰	۰.۶	۰.۴	۰.۶	۰.۴	۰.۸	۰.۴	۰.۶	۰.۶	N23	۰.۶	۰.۶	۰.۴	۰.۶	۰.۴	۰.۴	۰.۸	۰.۸	۰.۲
N9	۰.۶	۰.۶	۰.۴	۰.۴	۰.۴	۰.۴	۰.۶	۰.۶	۰.۴	N24	۰.۶	۰.۸	۱.۰	۰.۲	۰.۶	۰.۲	۰.۴	۰.۴	۰.۲
N10	۰.۶	۰.۴	۰.۲	۰.۶	۰.۴	۰.۴	۰.۴	۰.۴	۰.۲	N25	۰.۴	۰.۸	۰.۲	۰.۲	۰.۶	۰.۲	۰.۴	۰.۴	۰.۲
N11	۰.۶	۰.۶	۰.۴	۰.۶	۰.۴	۰.۴	۰.۸	۰.۸	۰.۲	N26	۰.۴	۰.۸	۰.۲	۰.۲	۰.۶	۰.۲	۰.۴	۰.۴	۰.۲
N12	۰.۶	۰.۶	۱.۰	۰.۴	۰.۶	۰.۶	۰.۶	۰.۴	۰.۸	N27	۰.۶	۰.۸	۰.۲	۰.۲	۰.۶	۰.۲	۰.۴	۰.۴	۰.۲
N13	۰.۸	۱.۰	۰.۶	۰.۶	۱.۰	۰.۸	۰.۸	۱.۰	۰.۲	N28	۰.۸	۰.۶	۰.۲	۰.۲	۰.۸	۰.۲	۰.۴	۰.۶	۱.۰
N14	۰.۶	۰.۸	۰.۸	۰.۴	۰.۲	۰.۴	۰.۸	۰.۶	۰.۴	N29	۰.۸	۰.۶	۰.۴	۰.۲	۰.۶	۰.۴	۰.۴	۰.۶	۰.۲
N15	۱.۰	۱.۰	۰.۶	۰.۴	۱.۰	۱.۰	۰.۸	۱.۰	۰.۶	N30	۰.۸	۰.۶	۰.۶	۰.۲	۰.۴	۰.۲	۰.۸	۰.۶	۰.۶

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

مرحله ۴. محاسبه مقدار انحراف استاندارد برای  $DM (St.dev)$ : در این مرحله مقادیر انحراف استاندارد برای نمرات نرمال شده  $DM$  محاسبه می‌شود. این مرحله به گونه‌ای انجام می‌شود که در صورتی که رتبه‌بندی‌های وی در جایی که انحراف بیشتر است، به یک  $DM$  خاص نسبت به سایر  $DM$  اولویت بیشتری داده شود. اگر  $DM$  رتبه بندی‌های متنوع‌تری داشته باشد، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. این امر به دلیل تشویق تفکر واقع‌بینانه در بین  $DM$  است زیرا همه معیارها نمی‌توانند اهمیت یکسانی داشته باشند، برخی باید بهتر و برخی بدتر از سایر معیارها باشند.

جدول ۴. محاسبه مقدار انحراف استاندارد برای  $DM$

انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار		
N1	۰.۲۲۴	N6	۰.۲۱۱	N11	۰.۲۰۰	N16	۰.۳۵۳	N21	۰.۲۱۹	N26	۰.۲۱۱
N2	۰.۲۸۳	N7	۰.۲۰۳	N12	۰.۱۸۶	N17	۰.۲۰۰	N22	۰.۲۲۶	N27	۰.۲۲۴
N3	۰.۲۴۵	N8	۰.۲۰۰	N13	۰.۲۶۰	N18	۰.۲۱۹	N23	۰.۲۰۰	N28	۰.۳۰۰
N4	۰.۲۰۰	N9	۰.۱۰۵	N14	۰.۲۱۹	N19	۰.۲۱۹	N24	۰.۲۸۵	N29	۰.۲۰۰
N5	۰.۱۸۶	N10	۰.۱۴۱	N15	۰.۲۳۳	N20	۰.۲۵۴	N25	۰.۲۱۱	N30	۰.۲۲۴

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

مرحله ۵. ضرب نمرات نرمال شده با مقادیر انحراف استاندارد: در این مرحله، مقادیر نرمال شده  $DM$  خاص با مقادیر استاندارد ضرب می‌شود.

$$v_{ij} = n_{ij} \times st.dev_j$$

جدول (۵). ضرب نمرات نرمال شده با مقادیر انحراف استاندارد شاخص‌های پژوهش

تعداد	S1	S2	S3	R1	R2	E1	E2	I1	I2	تعداد	S1	S2	S3	R1	R2	E1	E2	I1	I2
N1	۰.۱۸	۰.۱۸	۰.۱۳	۰.۰۴	۰.۱۳	۰.۱۳	۰.۱۸	۰.۲۲	۰.۱۳	N16	۰.۲۵	۰.۳۵	۰.۰۷	۰.۰۷	۰.۳۵	۰.۳۵	۰.۳۵	۰.۳۵	۰.۳۵
N2	۰.۱۷	۰.۲۳	۰.۲۳	۰.۰۶	۰.۲۳	۰.۰۶	۰.۱۱	۰.۰۶	۰.۰۶	N17	۰.۱۲	۰.۱۲	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۸	۰.۰۴	۰.۱۲	۰.۱۲	۰.۰۴
N3	۰.۱۵	۰.۱۵	۰.۰۵	۰.۰۵	۰.۰۵	۰.۲۰	۰.۱۵	۰.۰۵	۰.۰۵	N18	۰.۲۲	۰.۲۲	۰.۱۳	۰.۰۹	۰.۲۲	۰.۱۷	۰.۱۷	۰.۲۲	۰.۲۲
N4	۰.۱۲	۰.۱۲	۰.۰۴	۰.۰۸	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۱۲	۰.۱۲	۰.۰۴	N19	۰.۲۲	۰.۲۲	۰.۱۳	۰.۰۹	۰.۲۲	۰.۱۷	۰.۱۷	۰.۲۲	۰.۲۲
N5	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۱۹	۰.۰۷	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۰۷	۰.۱۵	N20	۰.۱۵	۰.۱۵	۰.۱۰	۰.۱۰	۰.۱۰	۰.۲۵	۰.۲۰	۰.۲۰	۰.۰۵
N6	۰.۱۳	۰.۱۳	۰.۱۷	۰.۰۴	۰.۱۷	۰.۰۸	۰.۱۷	۰.۱۳	۰.۱۷	N21	۰.۱۳	۰.۱۳	۰.۰۹	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۹	۰.۱۷	۰.۱۳	۰.۰۴
N7	۰.۱۶	۰.۱۶	۰.۲۰	۰.۰۸	۰.۱۲	۰.۱۶	۰.۱۶	۰.۱۲	۰.۰۸	N22	۰.۱۴	۰.۰۹	۰.۰۵	۰.۱۴	۰.۰۹	۰.۱۸	۰.۱۸	۰.۰۹	۰.۰۵
N8	۰.۲۰	۰.۱۲	۰.۰۸	۰.۱۲	۰.۰۸	۰.۱۶	۰.۰۸	۰.۱۲	۰.۱۲	N23	۰.۱۲	۰.۱۲	۰.۰۸	۰.۱۲	۰.۰۸	۰.۰۸	۰.۱۶	۰.۱۶	۰.۰۴
N9	۰.۰۶	۰.۰۶	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۶	۰.۰۶	۰.۰۴	N24	۰.۱۷	۰.۲۳	۰.۲۸	۰.۰۶	۰.۱۷	۰.۰۶	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۰۶
N10	۰.۰۸	۰.۰۶	۰.۰۳	۰.۰۸	۰.۰۶	۰.۰۶	۰.۰۶	۰.۰۶	۰.۰۳	N25	۰.۰۸	۰.۱۷	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۱۳	۰.۰۴	۰.۰۸	۰.۰۸	۰.۰۴
N11	۰.۱۲	۰.۱۲	۰.۰۸	۰.۱۲	۰.۰۸	۰.۰۸	۰.۱۶	۰.۱۶	۰.۰۴	N26	۰.۰۸	۰.۱۷	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۱۳	۰.۰۴	۰.۰۸	۰.۰۸	۰.۰۴
N12	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۱۹	۰.۰۷	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۰۷	۰.۱۵	N27	۰.۱۳	۰.۱۸	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۱۳	۰.۰۴	۰.۰۹	۰.۰۹	۰.۰۴
N13	۰.۲۱	۰.۲۶	۰.۱۶	۰.۱۶	۰.۲۶	۰.۲۱	۰.۲۱	۰.۲۶	۰.۰۵	N28	۰.۲۴	۰.۱۸	۰.۰۶	۰.۰۶	۰.۲۴	۰.۰۶	۰.۱۲	۰.۱۸	۰.۳۰
N14	۰.۱۳	۰.۱۷	۰.۱۷	۰.۰۹	۰.۰۴	۰.۰۹	۰.۱۷	۰.۱۳	۰.۰۹	N29	۰.۱۶	۰.۱۲	۰.۰۸	۰.۰۴	۰.۱۲	۰.۰۸	۰.۰۸	۰.۱۲	۰.۰۴
N15	۰.۲۳	۰.۲۳	۰.۱۴	۰.۰۹	۰.۲۳	۰.۲۳	۰.۱۹	۰.۲۳	۰.۱۴	N30	۰.۱۸	۰.۱۳	۰.۱۳	۰.۰۴	۰.۰۹	۰.۰۴	۰.۱۸	۰.۱۳	۰.۱۳

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

مرحله ۶. محاسبه مجموع وزن معیارهای معین: در این مرحله، تمام نمرات نرمال شده ضرب شده با مقادیر انحراف استاندارد برای معیارهای خاص جمع می‌شوند.

$$S_{ij} = \sum_{j=1}^n v_j$$

جدول ۶. محاسبه مجموع وزن معیارها

	S1	S2	S3	R1	R2	E1	E2	I1	I2
S	۴.۶۷	۴.۷۹	۳.۲۷	۲.۲۲	۳.۹۵	۳.۴۸	۴.۳۳	۴.۱۷	۳.۰۱

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

مرحله ۷. محاسبه مقادیر نهایی وزن معیارها: در این مرحله مقادیر فردی  $S_j$  به مقادیر خلاصه تقسیم می‌شوند تا مجموع وزن معیارها برابر با یک (۱) باشد.

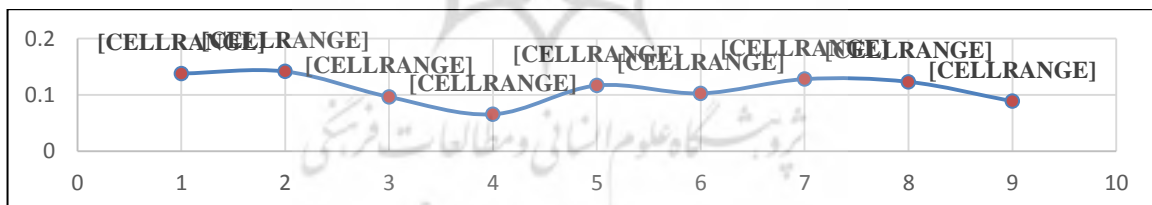
$$W_{ij} = \frac{S_{ij}}{\sum_{j=1}^n S_{ij}}$$

با استفاده از این مراحل از روش SIWEC وزن معیارها به دست می‌آید.

جدول ۷. محاسبه مقادیر نهایی وزن معیارها

	S1	S2	S3	R1	R2	E1	E2	I1	I2
W	۰.۱۳۷۸	۰.۱۴۱۴	۰.۰۹۶۴	۰.۰۶۵۶	۰.۱۱۶۶	۰.۱۰۲۶	۰.۱۲۷۹	۰.۱۲۳۱	۰.۰۸۸۷

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)



شکل ۴. محاسبه مقادیر نهایی وزن معیارها

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

بر اساس نتایج جدول (۷) و شکل (۴)، تحلیل وزن‌های به دست آمده نشان می‌دهد که در زمینه گردشگری ورزشی و توسعه امنیت ملی در کشور عراق، شاخص‌های افزایش تعاملات اجتماعی مثبت (S1) با امتیاز ۰.۱۴۱۴، تقویت هویت ملی و غرور جمعی (S2) با امتیاز ۰.۱۳۷۸، و ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار (E2) با امتیاز ۰.۱۱۶۶ از بالاترین میزان اهمیت برخوردارند. این امر به روشنی بیانگر نقش محوری شاخص‌های مرتبط با تقویت ثبات اجتماعی و انسجام ملی در این راستا برای عراق است. در مقابل، شاخص ارتقای تصویر مثبت کشور در سطح جهانی (R1) با امتیاز ۰.۰۶۵۶ کمترین وزن را به خود اختصاص داده است که این موضوع حاکی از ضعف در بهره‌گیری از گردشگری ورزشی برای بهبود وجهه بین‌المللی و تقویت روابط خارجی در چهارچوب توسعه امنیت ملی عراق دارد. این یافته‌ها بدین معناست که کشور عراق در حال حاضر، پتانسیل بالایی در استفاده از گردشگری ورزشی برای تقویت پیوندهای اجتماعی، ایجاد حس مشترک ملی و فراهم آوردن فرصت‌های شغلی پایدار دارد. این عوامل به نوبه

خود می‌توانند به تحکیم پایه‌های امنیت ملی کمک کنند. با این حال، عراق نتوانسته است به نحو مطلوب از ظرفیت گردشگری ورزشی در جهت بهبود تصویر خود در عرصه بین‌المللی و گسترش روابط با سایر کشورها بهره‌برداری کند. برای توسعه امنیت ملی از طریق گردشگری ورزشی، عراق نیازمند توجه ویژه به راهکارهایی است که بتواند از این ابزار برای ارتقای جایگاه و اعتبار بین‌المللی خود نیز استفاده نماید.

جدول ۸. محاسبه مجموع وزن شاخص‌ها و شاخص‌های پژوهش

رتبه نهایی	وزن نهایی	وزن نسبی زیرمعیار	نام زیرمعیار	وزن	رتبه نهایی	وزن نسبی	نام زیرمعیار	وزن	رتبه نهایی
۱۱	۰.۰۰۴۰۱	۰.۰۳۷۲	EC1	۰.۱۰۲۶	۶	۰.۰۰۴۸۶	SN1	۰.۱۳۷۸	S1
۱۵	۰.۰۰۳۴۸	۰.۰۳۲۳	EC2	۰.۱۰۲۶	۵	۰.۰۰۵۰۵	SN2	۰.۱۳۷۸	S1
۲۷	۰.۰۰۲۶۱	۰.۰۲۴۱	EC3	۰.۱۰۲۶	۱۷	۰.۰۰۳۴۷	SN3	۰.۱۳۷۸	S1
۳۱	۰.۰۰۲۳۳	۰.۰۲۱۶	EC4	۰.۱۰۲۶	۲۸	۰.۰۰۲۴۱	SN4	۰.۱۳۷۸	S1
۲۰	۰.۰۰۳۲۳	۰.۰۲۳۹	EC5	۰.۱۲۷۹	۱۰	۰.۰۰۴۲۱	SN5	۰.۱۴۱۴	S2
۱۹	۰.۰۰۳۲۷	۰.۰۲۴۳	EC6	۰.۱۲۷۹	۱۲	۰.۰۰۳۷۴	SN6	۰.۱۴۱۴	S2
۲۴	۰.۰۰۳۰۲	۰.۰۲۲۴	EC7	۰.۱۲۷۹	۷	۰.۰۰۴۷۱	SN7	۰.۱۴۱۴	S2
۲۲	۰.۰۰۳۱۵	۰.۰۲۳۴	EC8	۰.۱۲۷۹	۸	۰.۰۰۴۵۲	SN8	۰.۱۴۱۴	S2
۲۵	۰.۰۰۲۸۴	۰.۰۲۱۹	IS1	۰.۱۲۳۱	۳۴	۰.۰۰۲۱۷	SN9	۰.۰۹۶۴	S3
۱۶	۰.۰۰۳۴۷	۰.۰۲۶۷	IS2	۰.۱۲۳۱	۳۶	۰.۰۰۱۸۲	SN10	۰.۰۹۶۴	S3
۱۳	۰.۰۰۳۷۰	۰.۰۲۸۵	IS3	۰.۱۲۳۱	۲۶	۰.۰۰۲۷۴	SN11	۰.۰۹۶۴	S3
۲۳	۰.۰۰۳۱۳	۰.۰۲۴۱	IS4	۰.۱۲۳۱	۲۹	۰.۰۰۲۴۰	SN12	۰.۰۹۶۴	S3
۳۰	۰.۰۰۲۳۹	۰.۰۲۵۵	IS5	۰.۰۸۸۷	۴	۰.۰۵۵۳۹	RF1	۲.۲۲	R1
۳۳	۰.۰۰۲۲۰	۰.۰۲۳۵	IS6	۰.۰۸۸۷	۳	۰.۰۶۲۷۲	RF2	۲.۲۲	R1
۳۲	۰.۰۰۲۲۴	۰.۰۲۴۰	IS7	۰.۰۸۸۷	۱	۰.۰۷۲۸۴	RF3	۲.۲۲	R1
۳۵	۰.۰۰۲۰۶	۰.۰۲۲۰	IS8	۰.۰۸۸۷	۲	۰.۰۷۰۱۹	RF4	۲.۲۲	R1
					۱۸	۰.۰۰۳۴۳	RF5	۰.۱۱۶۶	R2
					۲۱	۰.۰۰۳۲۲	RF6	۰.۱۱۶۶	R2
					۱۴	۰.۰۰۳۴۹	RF7	۰.۱۱۶۶	R2
					۹	۰.۰۰۴۳۱	RF8	۰.۱۱۶۶	R2

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

با استناد به جدول (۸)، تحلیل وزن زیرشاخص‌ها نشان می‌دهد که در حوزه گردشگری ورزشی و توسعه امنیت ملی عراق، میزبانی رویدادهای ورزشی بر تغییر نگرش سازمان‌های بین‌المللی و کشورهای دیگر نسبت به امنیت کشور (RF3) با امتیاز ۰.۰۷۲۸۴، تعداد و کیفیت همکاری‌های ورزشی و گردشگری با سایر کشورها (RF4) با امتیاز ۰.۰۷۰۱۹ و تعداد گردشگران ورزشی خارجی و میزان رضایت آن‌ها از تجربه سفر به کشور (RF2) با امتیاز ۰.۰۶۲۷۲ به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم را کسب کرده‌اند. این زیرشاخص‌ها همگی متعلق به شاخص ارتقای تصویر مثبت کشور در سطح جهانی و در مجموع، بعد بهبود وجهه بین‌المللی و روابط خارجی (R) قرار دارند. این یافته بیانگر اهمیت قابل توجه بُعد سیاسی در بهره‌گیری از گردشگری ورزشی برای توسعه امنیت ملی در کشور عراق

است. به عبارت دیگر، موفقیت در جذب رویدادهای بین‌المللی، توسعه همکاری‌های بین‌المللی در حوزه ورزش و گردشگری، و ایجاد تجربه‌های مثبت برای گردشگران خارجی، نقش کلیدی در بهبود تصویر جهانی عراق و در نتیجه، تقویت امنیت ملی آن ایفا می‌کند. در مقابل زیرشاخص‌های تعداد و کیفیت فضاهای ورزشی در مناطق آسیب‌پذیر و حاشیه‌نشین (SN10) با امتیاز ۰.۰۰۱۸۲، میزان کاهش حوادث امنیتی مرتبط با گردشگران ورزشی (IS8) با امتیاز ۰.۰۰۲۰۶ و میزان استقبال جوانان از برنامه‌های ورزشی و تفریحی جایگزین رفتارهای پرخطر (SN9) با امتیاز ۰.۰۰۲۱۷ کمترین وزن را به خود اختصاص داده و در رتبه‌های آخر قرار گرفته‌اند. این امر نشان دهنده ضعف در توسعه زیرساخت‌ها و خدمات عمومی مرتبط با این صنعت در عراق است. مصادیق رفتارهای پرخطر جوانان عراقی، از جمله تخریب زیرساخت‌ها، ناهنجاری‌ها و درگیری‌های اجتماعی در رویدادها، اخلال در نظم عمومی و سودجویی از گردشگران، به‌طور مستقیم به اعتبار و امنیت ملی کشور لطمه می‌زند. علاوه بر این، خطر جذب جوانان به گروه‌های افراطی با هدف اخلال در امنیت گردشگری، چالش جدی‌تری را در این راستا به وجود می‌آورد. این رفتارها نه تنها تجربه منفی برای گردشگران ایجاد می‌کند و فرصت‌های اقتصادی و اجتماعی حاصل از گردشگری ورزشی را از بین می‌برد بلکه با ممانعت از ارتقای چهره بین‌المللی عراق و کاهش اعتماد، دستیابی به اهداف امنیت ملی را به شدت دشوار می‌سازد؛ بنابراین این یافته‌ها بر ضرورت سرمایه‌گذاری بیشتر در زیرساخت‌های ورزشی و امنیتی، طراحی برنامه‌های هدفمند برای جذب جوانان به فعالیت‌های ورزشی به‌عنوان جایگزینی برای رفتارهای پرخطر و مقابله با ریشه‌های این معضلات به‌منظور تقویت امنیت ملی عراق تأکید دارند.

### نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت‌بندی شاخص‌ها و زیرشاخص‌های مؤثر بر نقش گردشگری ورزشی در توسعه امنیت ملی کشور عراق، با بهره‌گیری از روش ترکیبی کیفی و کمی و به‌طور خاص، تکنیک «SIWES» برای وزن‌دهی و رتبه‌بندی شاخص‌ها و زیرشاخص‌ها، انجام گرفت. یافته‌های این پژوهش به وضوح نشان می‌دهد که گردشگری ورزشی، با جذب گردشگران و ایجاد فرصت‌های اقتصادی، پتانسیل قابل توجهی برای تقویت چهره بین‌المللی عراق و ایفای نقش مهم در بهبود ثبات و امنیت کشور دارد. توسعه این صنعت، علاوه بر ایجاد اشتغال و درآمد، می‌تواند به تقویت حس غرور ملی و انسجام اجتماعی منجر شود. نتایج حاصل از تحلیل «SIWES»، می‌تواند راهنمای عملی برای برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران در جهت توسعه هدفمند این صنعت و تقویت امنیت ملی کشور عراق باشد به‌گونه‌ای که سرمایه‌گذاری‌ها به سمت شاخص‌هایی هدایت شوند که بیشترین تأثیر را بر امنیت ملی دارند. تحلیل وزن شاخص‌ها از منظر «SIWES» در زمینه گردشگری ورزشی و توسعه امنیت ملی عراق، نشان دهنده آن است که شاخص‌های مرتبط با "تقویت ثبات اجتماعی و انسجام ملی" شامل افزایش تعاملات اجتماعی مثبت (با وزن ۰.۱۴۱۴)، تقویت هویت ملی و غرور جمعی (با وزن ۰.۱۳۷۸) و ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار (با وزن ۰.۱۱۶۶)، از بالاترین اهمیت برخوردارند. این یافته به‌وضوح پتانسیل بالای عراق را در بهره‌گیری از بُعد اجتماعی-فرهنگی گردشگری ورزشی برای تقویت پیوندهای اجتماعی و ایجاد اشتغال آشکار می‌سازد که به نوبه خود، پایه‌های امنیت اجتماعی و ملی را تحکیم می‌بخشد. در مقابل، شاخص "ارتقای تصویر مثبت کشور در سطح جهانی" (با وزن ۰.۰۶۵۶) کمترین وزن را به خود اختصاص داده است که نشان دهنده ضعف نسبی عراق در استفاده

از ابعاد دیپلماسی ورزشی و برندسازی ملی برای بهبود وجهه بین‌المللی است. این امر می‌تواند فرصتی برای تمرکز بیشتر در برنامه‌ریزی‌های آتی باشد.

بررسی عمیق‌تر نتایج «SIWES» در سطح زیرشاخص‌ها نیز حاکی از آن است که زیرشاخص‌های مرتبط با بُعد "سیاسی و بهبود وجهه بین‌المللی" شامل میزبانی رویدادهای ورزشی (با وزن ۰.۰۷۲۸۴)، همکاری‌های بین‌المللی (با وزن ۰.۰۷۰۱۹) و رضایت گردشگران خارجی (با وزن ۰.۰۶۲۷۲)، دارای بالاترین رتبه هستند. این موضوع بر اهمیت دیپلماسی ورزشی و ایجاد تجربه‌های مثبت برای گردشگران خارجی در ارتقای امنیت ملی عراق از طریق بهبود تصویر جهانی و جذب اعتماد بین‌المللی تأکید دارد. در سوی دیگر، زیرشاخص‌های مربوط به "زیرساخت‌ها و خدمات عمومی در مناطق آسیب‌پذیر (با وزن ۰.۰۰۱۸۲)، کاهش حوادث امنیتی مرتبط با گردشگران (با وزن ۰.۰۰۲۰۶) و جذب جوانان به ورزش (با وزن ۰.۰۰۲۱۷)" کمترین وزن را دارند. در نتیجه نتایج نشان‌دهنده چالش‌ها و ضعف‌های اساسی موجود در ابعاد زیرساختی، امنیتی و سرمایه‌گذاری بر نیروی انسانی (جوانان) در عراق است که بر لزوم سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی هدفمند برای رفع آن‌ها در راستای توسعه پایدار گردشگری ورزشی و به تبع آن، تقویت امنیت ملی عراق، تأکید می‌کند. به‌طور کلی، این پژوهش با اولویت‌بندی دقیق شاخص‌های کلیدی گردشگری ورزشی در توسعه امنیت ملی، از منظر «SIWES»، نشان‌می‌دهد که سرمایه‌گذاری هدفمند در این حوزه نه تنها منافع اقتصادی (ایجاد اشتغال و افزایش درآمد ارزی) و اجتماعی-فرهنگی (ارتقای حس غرور ملی و ترسیم چهره مثبت بین‌المللی) به همراه دارد بلکه از طریق بهبود ثبات اجتماعی، تقویت همکاری‌های بین‌المللی و ایجاد فضایی امن، به‌طور قابل توجهی به تقویت پایه‌های امنیت ملی کمک می‌کند؛ بنابراین سیاست‌گذاران و متولیان امر می‌توانند با بهره‌گیری از یافته‌های این تحقیق، راهبردهای توسعه گردشگری ورزشی را به‌گونه‌ای تدوین و اجرا نمایند که ضمن دستیابی به اهداف اقتصادی و اجتماعی، به تقویت و تحکیم امنیت ملی کشور نیز کمک شایانی شود.

یافته‌های این پژوهش در زمینه توسعه گردشگری ورزشی در عراق و ارتباط آن با امنیت ملی، همسویی‌های قابل توجهی با مطالعات پیشین دارد. پژوهش‌های سعدون و همکاران (۱۴۰۳) و پیرانی (۱۴۰۳) نیز وضعیت نسبتاً مطلوب عوامل توسعه و ضعف‌های مدیریتی را در این حوزه برای عراق تأیید می‌کنند که می‌تواند بر ارتقای وجهه بین‌المللی (یافته پژوهش حاضر) تأثیرگذار باشد. اهمیت عوامل اجتماعی و اقتصادی که در پژوهش حاضر برجسته شده، با دیدگاه‌های العزیز (۱۳۹۸) و نقش اشتغالزایی با مطالعه کاظم قصاب (۱۴۰۲) هم‌خوانی دارد. همچنین چالش‌های مربوط به زیرساخت‌ها و مدیریت که در این پژوهش شناسایی شده، در مطالعات سالم ال حبیب (۱۴۰۰) و عطا جافر (۱۳۹۹) نیز مورد تأکید قرار گرفته است. اگرچه در اولویت‌بندی عوامل با برخی پژوهش‌ها مانند رمضانیان شهری و همکاران (۱۴۰۳) و کشتی‌دار و همکاران (۱۴۰۰) ناهمسویی‌هایی مشاهده می‌شود که احتمالاً ناشی از تفاوت‌های زمینه‌ای و اهداف مطالعات است اما تمامی این پژوهش‌ها، از جمله مطالعه حاضر، بر اهمیت توسعه گردشگری ورزشی در عراق و ضرورت توجه به چالش‌ها و فرصت‌های موجود در این راستا تأکید دارند. پژوهش رستمی و همکاران (۱۳۹۵) و مقاله یوسفی (۱۴۰۱) با رویکردهای امنیتی و ژئوپلیتیکی به موضوع عراق پرداخته‌اند و اگرچه ارتباط مستقیمی با یافته‌های این پژوهش ندارند اما می‌توانند به‌طور غیر مستقیم بر شرایط توسعه گردشگری تأثیرگذار باشند. همچنین همسویی با مطالعات نبی عبدالله (۱۳۹۹)، تاریگان و همکاران (۲۰۲۵)،

راس و کروبینی (۲۰۳۳) و دجوهان و همکاران (۲۰۲۱) در زمینه اهمیت عوامل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، رویدادهای ورزشی، زیرساخت‌ها و مدیریت، انسجام یافته‌های این پژوهش با بدنه دانش موجود را تقویت می‌کند. در حال حاضر، دولت عراق نسبت به کشورهای عرب منطقه از نظر نقش شاخص‌های گردشگری ورزشی در توسعه امنیت ملی، در جایگاه ابتدایی و روبه‌رشدی قرار دارد اما هنوز موانع قابل توجهی پیش رو دارد. در مقایسه با کشورهای عربی که سال‌هاست بر توسعه گردشگری به‌عنوان بخشی از استراتژی امنیت ملی و تنوع اقتصادی خود سرمایه‌گذاری کرده‌اند (مانند امارات متحده عربی با میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی یا عربستان سعودی با پروژه‌های عظیم در راستای چشم‌انداز ۲۰۳۰)، عراق به دلیل دهه‌ها درگیری و عدم ثبات، بسیار عقب‌تر است. با این حال، دولت عراق پتانسیل بالای گردشگری ورزشی، به‌ویژه از طریق رویدادهای مذهبی (مانند اربعین که میلیون‌ها نفر را جذب می‌کند و نیاز به زیرساخت‌های ورزشی و رفاهی دارد) و همچنین جاذبه‌های تاریخی-فرهنگی و طبیعی را درک کرده است. برنامه‌های فعلی جذب گردشگری در عراق عمدتاً بر تسهیل و گسترش گردشگری مذهبی، بازسازی و حفاظت از اماکن باستانی (مانند اور، بابل، نینوا)، و توسعه زیرساخت‌ها (هرچند با چالش‌های بودجه‌ای) متمرکز است. اقداماتی نظیر تسهیل صدور ویزا، افزایش سرمایه‌گذاری در هتل‌سازی و حمل‌ونقل و همکاری با کشورهای منطقه برای جذب زائران و گردشگران در حال انجام است. به‌عنوان مثال، توافقاتی با ایران و ترکیه برای تسهیل ویزا و افزایش همکاری‌های گردشگری صورت گرفته است. آینده گردشگری ورزشی در عراق به‌شدت به دستیابی به ثبات امنیتی پایدار، جذب سرمایه‌گذاری‌های کلان داخلی و خارجی، مبارزه با فساد و توسعه جامع زیرساخت‌ها بستگی دارد. در صورت تحقق این موارد، عراق پتانسیل تبدیل شدن به یک مقصد مهم منطقه‌ای، نه تنها در گردشگری مذهبی و باستان‌شناسی بلکه به تدریج در گردشگری ورزشی و رویدادهای مرتبط با آن را نیز دارا خواهد بود که می‌تواند به تنوع اقتصادی، ایجاد اشتغال و در نهایت، به تقویت امنیت ملی کشور از طریق همگرایی و توسعه منطقه‌ای کمک شایانی کند.

## منابع

بهاران، پویا؛ فروغی‌پور، حمید و آقائی، نجف. (۱۳۹۹). ارائه مدل توسعه گردشگری ورزشی با تأکید بر عوامل اجتماعی (مطالعه موردی: استان لرستان)، فصلنامه علوم ورزش، ۴، ۱۲(۳۹)، ۶۶-۹۰.

[https://journals.iau.ir/article\\_680177.html](https://journals.iau.ir/article_680177.html)

بهزادبصیرت، مریم و شرقی، طاهره. (۱۳۹۸). نقش ورزش‌های بومی-محلی بر توسعه پایدار و جذب گردشگر در روستا، همایش بین‌المللی افق‌های نوین در علوم ورزشی و سلامت، تهران.

<https://civilica.com/doc/884045/>

بهمنی، محسن؛ صابونچی، رضا و شریعتی فیض‌آبادی، مهدی. (۱۴۰۱). ورزش و تقویت امنیت ملی (مطالعه موردی: تهدید امنیتی ورزشی رژیم صهیونیستی). نشریه «دانش سیاسی»، ۱۸(۱)، ۲۷-۵۴.

[Doi: 10.30497/pkn.2022.241695.2892](https://doi.org/10.30497/pkn.2022.241695.2892)

پورعطار، ابراهیم؛ جعفری پابندی، سیدفرشید؛ ذوالقدر، مالک و خوش‌خطی، مهدی. (۱۴۰۱). تأثیر سیاست‌های مهاجرتی اوپاما در امنیت ملی امریکا. ماهنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران، ۵(۱۰)، ۲۴۹۸-۲۵۲۳.

[Doi: 10.30510/psi.2022.311003.2489](https://doi.org/10.30510/psi.2022.311003.2489)



پیرانی، شهناز. (۱۴۰۳). بررسی تحولات ژئوپلیتیکی عراق بر مرزهای ایران با تأکید بر امنیت ملی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی فریبرز احمدی دهکاء، دانشگاه پیام نور استان البرز، مرکز پیام نور هشتگرد.

<https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/79d2e761156d6a05ffefed1654c6a628?sample=1>

جلالی، صادق؛ محبی، فرشته؛ جعفری، ساره. (۱۴۰۰). بررسی عوامل ورزش‌های بومی محلی در توسعه گردشگری ورزشی (مطالعه موردی: استان یزد)، مدیریت تبلیغات و فروش، ۲(۴)، ۱۴۹-۱۶۱.

[Doi:10.52547/JABM.2.4.149](https://doi.org/10.52547/JABM.2.4.149)

حسینی، سیدتقی؛ مومنی، اسکندر و کامکار، مهدی. (۱۳۹۹). راهبردهای انتظامی توسعه گردشگری. امنیت ملی، ۱۰(۳۷)، ۴۵۱-۴۷۲.

[Doi: 20.1001.1.33292538.1399.10.37.14.7](https://doi.org/10.1001.1.33292538.1399.10.37.14.7)

حقیقت، سمانه؛ صابری، علی؛ باقری راغب، قدرت‌الله و خاکساری، غلامرضا. (۱۴۰۳). آینده پژوهی گردشگری ورزشی در ایران. نشریه مدیریت ورزشی، ۱۶(۳)، ۶۳-۴۹.

[Doi: 10.22059/jsm.2022.336248.2871](https://doi.org/10.22059/jsm.2022.336248.2871)

رستمی، فرزاد؛ ایومن، محمدصالح و رضایان هایلی، کرم. (۱۳۹۵). نظام امنیت منطقه‌ای در خلیج فارس و تأثیر آن بر امنیت ملی عراق پساصدام. فصلنامه علمی راهبرد، ۲۵(۱)، ۱۹۱-۲۲۰.

[Doi: 20.1001.1.10283102.1395.25.1.6.6](https://doi.org/10.1001.1.10283102.1395.25.1.6.6)

رضانیان شهری، شهین؛ طالب‌پور، مهدی؛ قربانی، محمود و اسماعیل‌زاده قندهاری، محمدرضا. (۱۴۰۳). شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی شمال کشور با رویکرد آمایش سرزمین، پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت، ۹، ۳۳-۴۹.

[Doi: 10.71865/jsports.2024.2310-1069](https://doi.org/10.71865/jsports.2024.2310-1069)

سالم‌ال حبیب، علی‌فاضل. (۱۴۰۰). بررسی راهکارهای توسعه گردشگری ورزشی در شهرهای مذهبی کشور عراق، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر مهدی اصفهان، دانشگاه بین‌المللی امام رضا علیه‌السلام، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.

<https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/4df3bb2b6b83beef740fc4b0ed691fd9?sample=1>

سعدون، مهندس؛ اسماعیل‌زاده، محمدرضا و فهیم‌دوین، حسن. (۱۴۰۳). شناسایی عوامل توسعه گردشگری ورزشی در عراق، فصلنامه علوم ورزش، ۱۶(۵۳)، ۱۳۵-۱۶۱.

<https://sanad.iau.ir/fa/Article/1099820?FullText=FullText>

العزیز، علی. (۱۳۹۸). طراحی مدل توسعه گردشگری ورزشی در عراق، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر معصومه کلاته سیفری، دانشگاه مازندران، دانشکده علوم ورزشی.

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/b93ab5354d81bc4e71b767938f38047b/fulltext>

عطاچافر، سمر. (۱۳۹۹). بررسی عوامل مؤثر بر توسعه توریسم ورزشی اقلیم کردستان عراق، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی شهرام شفیعی، دانشگاه گیلان، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزش.

<https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/747c3deaa54eedea187d4fdade6bfd80>

عقیلی، امیرعلی؛ عروف‌زاد، شهرام. (۱۴۰۲). تبیین مؤلفه‌های مدل توسعه گردشگری ورزشی: رویکرد منظر جامعه‌شناختی شهر اصفهان، مطالعات جامعه‌شناختی در ورزش، ۳(۱)، ۷۴-۵۹.

[Doi: 10.30486/4s.2022.1972127.1077](https://doi.org/10.30486/4s.2022.1972127.1077)

کاظم قصاب، رسل حمید. (۱۴۰۲). شناسایی فرصت‌های کارآفرینانه بر مبنای گردشگری ورزشی در عراق، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر مهدی اصفهانی و محمد کشتی‌دار، دانشگاه بین‌المللی امام رضا علیه‌السلام، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.

کریمی، ترانه؛ صفانیا، علی محمد؛ سرور، رحیم و نقش‌بندی، صلاح الدین. (۱۴۰۳). طراحی مدل مدیریت یکپارچه صنعت گردشگری ورزشی ایران. *اطلاعات جغرافیایی «سپهر»*، ۳۳(۱۲۹)، ۵۹-۷۷.

[Doi: 10.22131/sepehr.2023.2005124.2987](https://doi.org/10.22131/sepehr.2023.2005124.2987)

کشتی‌دار، محمد؛ نظری ترشیزی، احمد و حیدری، رضا. (۱۴۰۰). فراتحلیل مطالعات توسعه گردشگری ورزشی در ایران با رویکرد شناسایی عوامل مؤثر بر آن. *نشریه مدیریت ورزشی*، ۱۳(۲)، ۵۱۱-۵۳۷.

[Doi: 10.22059/jsm.2020.287023.2309](https://doi.org/10.22059/jsm.2020.287023.2309)

محمدی فر، نجات. (۱۴۰۳). تأثیر پاندمی‌ها بر نقش دولت‌ها در زمینه امنیت ملی و بین‌المللی (با تأکید بر ایران)، مطالعات دولت‌پژوهی در جمهوری اسلامی ایران ۱۰(۲۲)، ۶۷-۸۸.

<https://www.sid.ir/paper/1362854/fa>

مروی، راحیل. (۱۴۰۲). مدل تاب‌آوری زنجیره تأمین در ارتقای سلامت بازاریابی و خدمات گردشگری استان تهران. *مدیریت پویا و تحلیل کسب‌وکار*، ۲(۱)، ۲۶-۳۷.

[Doi: 10.61838/dmbaj.2.1.3](https://doi.org/10.61838/dmbaj.2.1.3)

موسوی، مسعود. (۱۳۹۸). تحلیل ورزش و امنیت ملی، دیده‌بان امنیت ملی، ۱۰(۹۰)، ۴۶-۷۶.

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1544707/>

مهدنژاد، حافظ؛ مستجابی، حمید؛ پرهیز، فریاد و رضایی، محسن. (۱۳۹۹). تحلیل تأثیر آمایش سرزمین بر توسعه گردشگری و امنیت در استان گلستان. *انتظام اجتماعی*، ۱۲(۱)، ۱۲۳-۱۴۰.

[SID. https://sid.ir/paper/187502/fa.](https://sid.ir/paper/187502/fa)

نبی‌عبدالله، ربیبین (۱۳۹۹). عوامل اثرگذار بر توسعه گردشگری ورزشی در اقلیم کردستان عراق، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی بهزاد ایزدی، دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی.

<https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/5789e7774f050514eb4c6d4795c8e33d>

ویسی، هادی. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر عوامل جغرافیایی بر امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: استان کرمان). *تحقیقات جغرافیایی*، ۳۱(۱)، ۱۶۹-۱۸۶.

<http://georesearch.ir/article-1-80-fa.html>

ویسی، هادی. (۱۴۰۳). تأثیر سیاست‌های رشد بر تنش آبی و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران. *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۶(۴)، ۸۳-۱۰۲.

[Doi: 10.22059/jhgr.2024.360636.1008607](https://doi.org/10.22059/jhgr.2024.360636.1008607)

یوسفی، اعظم. (۱۴۰۱). تنگنای جغرافیایی و تمایلات ژئواستراتژیک عراق با رویکرد امنیتی، *فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)*، ۱۲(۴۶)، ۱۰۳۵-۱۰۴۹.

[Doi: 10.22034/jgeoq.2024.333957.3610](https://doi.org/10.22034/jgeoq.2024.333957.3610)

## References

Amalu, T., Oko, U., Igwe, I., Ehugbo, U., Okeh, B., & Duluora, E. (2021). Tourism industry effects on socio-cultural activities of host communities: evidence from Cross River State, Nigeria. *GeoJournal*, 86, 1691-1703.

<https://link.springer.com/article/10.1007/s10708-020-10151-1>

- Chen, Z., Li, S., Wu, Q., Wu, Z., & Xin, S. (2023). The decision-making determinants of sport tourists: a meta-analysis. *Current Issues in Tourism*, 26(12), 1894-1914.  
<https://doi.org/10.1080/13683500.2022.2077175>
- Chersulich Tomino, A., Peri'c, M., & Wise, N. (2020). Assessing and considering the wider impacts of sport-tourism events: A research agenda review of sustainability and strategic planning elements. *Sustainability*, 12, 4473.  
<https://doi.org/10.3390/su12114473>
- Darmawan, R., Abidin, J., & Widyaningsih, H. (2022). "Development of Water Sport Tourism Based on Sustainable Tourism in Pramuka Island, Thousand Islands DKI Jakarta". In 5th International Conference on Sport Science and Health (ICSSH 2021), 45, 153-157. Atlantis Press.  
[DOI: 10.2991/ahsr.k.220203.026](https://doi.org/10.2991/ahsr.k.220203.026)
- Djohan, M. I., Hazisma, S., & Fitriansyah, Y. D. (2021). Analysis of Sport Tourism Development on Tourism Attractions in Lubuk Linggau, South Sumatra. *Journal Hotspot*, 1(1), 35-45.  
<http://journal.poltekpar-palembang.ac.id/index.php/jh/article/view/17>
- Duglio, S., & Beltramo, R. (2017). Estimating the economic impacts of a small-scale sport tourism event: The case of the Italo-Swiss mountain trail CollonTrek. *Sustainability*, 9(3), 343.  
<https://doi.org/10.3390/su9030343>
- Gusma, E. M., Wahab, Z., & Hanafi, A. (2020). "The Effect of Brand Equity and Brand Resonance on Tourist Decisions Visiting the 2018 Asian Games Legacy of Jakabaring Sport City as a Sport Tourism Destination". *International Journal of Multicultural and Multi religious Understanding*, 7(5), 446-460.  
[Dio. 10.29228/JASSS.45868](https://doi.org/10.29228/JASSS.45868)
- Herbold, V., Thees, H., & Philipp, J. (2020). The host community and its role in sports tourism – Exploring an emerging research field. *Sustainability*, 12(24), 10488.  
<https://doi.org/10.3390/su122410488>
- Higham, J., & Hinch, T. (2018). *Sport tourism development* (Vol. 84). Channel view publications
- Hritz, N., & Franzidis, A. F. (2018). Exploring the economic significance of the surf tourism market by experience level. *Journal of Destination marketing & management*, 7, 164-169.  
<https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2016.09.009>
- Isnaini, L. M. Y., & Hasbi, H. (2020). Peran Sport Tourism Dalam Pengembangan Ekonomi di NTB. *LEMBING PJKR (Jurnal Pendidikan Jasmani Kesehatan Dan Rekreasi)*, 4(2), 27-32.
- Mutar AF, Abdullah AR, Jasim OM, Saare MA, Lashari SA.(2022). A Comprehensive Method of E-Government Transition for Viable Development in Iraq. *Bulletin of Electrical Engineering and Informatics*, 11(4):2388-98.  
[doi: 10.11591/eei.v11i4.3142](https://doi.org/10.11591/eei.v11i4.3142)
- Nwaogu, F. C., & Maduanusi, H. C. (2020). HUMAN CAPACITY BUILDING AND HUMAN RESOURCES AS PANACEA FOR ORGANISATIONAL EFFECTIVENESS OF SPORT TOURISM IN IMO STATE, NIGERIA. *European Journal of Education Studies*, 7(1), 373-378.  
[DOI: http://dx.doi.org/10.46827/ejes.v0i0.2963](https://doi.org/10.46827/ejes.v0i0.2963)
- Raso, G., & Cherubini, D. (2023). The sport tourism and regional economic development: A systematic review. *Scientific Journal of Sport and Performance*, 3(1), 108–121.  
<https://doi.org/10.55860/JKWX7277>
- Rómulo Jacobo, G. G., Gabriel, M.R., Francesc, B.L., & Ferran, C. (2022). Residents Perception of the Impact of Sports Tourism on Sustainable Social Development. *Sustainability*, 14(1232), 1-15.

<https://doi.org/10.3390/su14031232>

Skerritt, B, Boyd, C, Al-Mudhaffar, H, McDonald, JC, & Roscoe, AM.(2018). Moving From Conflict to Engagement With a Marginalised Community in Iraq Generates Mutual Trust, Improved Security and Business Continuity.

[doi: 10.2118/190668-ms.](https://doi.org/10.2118/190668-ms)

Sürme, M., Temizel, M., & Aslan, R. (2022). "A Conceptual Study on the Social, Economic and Cultural Development of Sports Tourism". Journal of Economics and Business Issues, 2(1), 21-56.

<https://jebi-academic.org/index.php/jebi/article/view/38>

Tarigan, R. B., Agustinus, M. P., & Butarbutar, R. (2025). Sport Tourism. VitaMedica: Jurnal Rumpun Kesehatan Umum, 3(1), 136-140.

DOI: <https://doi.org/10.62027/vitamedica.v3i1.266>

Yang, X., Dong, L., & Li, C. (2019). Microclimate tourism and microclimate tourism security and safety in China. Tourism Management, 74, 110-133.

<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.12.012>

